Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0157

Kuidas tagada ELi loomakasvatussektori kestlik tulevik, pidades silmas vajadust tagada toiduga kindlustatus, põllumajandustootjate vastupanuvõime ja tegeleda loomahaigustest tulenevate probleemidega

Euroopa Parlamendi 30. aprilli 2026. aasta resolutsioon selle kohta, kuidas tagada ELi loomakasvatussektori kestlik tulevik, pidades silmas vajadust tagada toiduga kindlustatus, põllumajandustootjate vastupanuvõime ja tegeleda loomahaigustest tulenevate probleemidega (2025/2053(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 38 ja 39, milles sätestatakse ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP) ja selle eesmärgid,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013[1],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/2117, millega muudetakse määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus, määrust (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta, määrust (EL)

---

1 ELT L 435, 6.12.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj.
2 ELT L 435, 6.12.2021, lk 187, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj.

nr 251/2014 aromatiseeritud veinitoodete määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähiste kaitse kohta ning määrust (EL) nr 228/2013, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks[3],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrust (EL) 2024/1468, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 seoses maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardite, ökokavade, ÜPP strateegiakavade muutmise, ÜPP strateegiakavade läbivaatamise ning kontrollidest ja karistustest vabastamisega[4],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2024. aasta määrust (EL) 2024/3012, millega kehtestatakse liidu raamistik süsiniku püsiva eemaldamise, süsinikupõllunduse ja toodetes süsiniku säilitamise sertifitseerimiseks[5],

– võttes arvesse komisjoni 19. veebruari 2025. aasta teatist „Põllumajanduse ja toidu visioon. Kujundada üheskoos atraktiivne põllumajandus- ja toidusektor tulevastele põlvedele“ (COM(2025)0075),

– võttes arvesse ELi põllumajanduse tulevikku käsitleva strateegilise dialoogi 4. septembri 2024. aasta lõpparuannet „A shared prospect for farming and food in Europe“ (Põllumajanduse ja toidu ühine väljavaade Euroopas)[6],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrust (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus)[7],

– võttes arvesse komisjoni 7. detsembri 2020. aasta rakendusmäärust (EL) 2020/2002, millega kehtestatakse eeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 kohaldamiseks seoses liidusisese loetellu kantud taudidest teavitamise ja neid käsitleva liidu aruandlusega, liidu seireprogrammide ja likvideerimisprogrammide esitamise ja neid käsitleva aruandluse ning taudivaba staatuse

---

3 ELT L 435, 6.12.2021, lk 262, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2117/oj.

4 ELT L, 2024/1468, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1468/oj.

5 ELT L, 2024/3012, 6.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3012/oj.

6 ELi põllumajanduse tulevikku käsitlev strateegiline dialoog, https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/171329ff-0f50-4fa5-946f-aea11032172e_en?filename=strategic-dialogue-report-2024_en.pdf.

7 ELT L 84, 31.3.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/429/oj.

tunnustamise taotlemise vormingu ja korraga ning elektroonilise teabesüsteemiga[8],

– võttes arvesse komisjoni 17. detsembri 2019. aasta delegeeritud määrust (EL) 2020/689, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/429 seoses teatavate loetellu kantud ja esilekerkivate taudide seire, likvideerimisprogrammide ja taudivaba staatuse eeskirjadega[9],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrust (EÜ) nr 1069/2009, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete tervise-eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1774/2002 (loomsete kõrvalsaaduste määrus)[10],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/99/EÜ zoonooside ja zoonootilise toimega mõjurite seire kohta, millega muudetakse nõukogu otsust 90/424/EMÜ ja tühistatakse nõukogu direktiiv 92/117/EMÜ[11],

– võttes arvesse komisjoni 17. detsembri 2019. aasta delegeeritud määrust (EL) 2020/687, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/429 seoses teatavate loetellu kantud taudide ennetamise ja tõrje eeskirjadega[12],

– võttes arvesse nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiivi 98/58/EÜ, mis käsitleb põllumajandusloomade kaitset[13], nõukogu 22. detsembri 2004. aasta määrust (EÜ) nr 1/2005, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal ning millega muudetakse direktiive 64/432/EMÜ ja 93/119/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1255/97[14], ning nõukogu 24. septembri 2009. aasta määrust (EÜ) nr 1099/2009 loomade kaitse kohta surmamisel[15],

---

8 ELT L 412, 8.12.2020, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/2002/oj.
9 ELT L 174, 3.6.2020, lk 211, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2020/689/oj.
10 ELT L 300, 14.11.2009, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1069/oj.
11 ELT L 325, 12.12.2003, lk 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/99/oj.
12 ELT L 174, 3.6.2020, lk 64, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2020/687/oj.
13 EÜT L 221, 8.8.1998, lk 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1998/58/oj.
14 ELT L 3, 5.1.2005, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2005/1/oj.
15 ELT L 303, 18.11.2009, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1099/oj.

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrust (EL) 2019/6, mis käsitleb veterinaarravimeid ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/82/EÜ[16],

– võttes arvesse nõukogu 13. juuni 2023. aasta soovitust ELi meetmete tõhustamise kohta antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemiseks terviseühtsuse põhimõtte raames[17],

– võttes arvesse komisjoni 17. novembri 2020. aasta rakendusotsust (EL) 2020/1729, mis käsitleb zoonootiliste ja kommensaalsete bakterite antimikroobikumiresistentsuse seiret ja aruandlust ning millega tunnistatakse kehtetuks rakendusotsus 2013/652/EL[18],

– võttes arvesse komisjoni 11. septembril 2015. aastal avaldatud teatist „Suunised antimikroobikumide mõistlikuks kasutamiseks veterinaarmeditsiinis“ (215/C 299/04)[19],

– võttes arvesse 24. jaanuaril 2024. aastal toimunud loomahaigusi käsitleva ministrite konverentsi järel ELi nõukogu eesistujariigi Belgia antud soovitusi, milles leiti, et põllumajandusettevõtetes tekkivate nakkushaiguste epideemiate ohjamisel peaks bioturvalisusest ja vaktsineerimisest saama selliste strateegiate alustalad, mis on alternatiiv hulgitapmisele,

– võttes arvesse komisjoni 15. novembri 2011. aasta teatist teemal „Tegevuskava antimikroobsest resistentsusest tingitud ohtude ohjamiseks“ (COM(2011)0748),

– võttes arvesse nõukogu 22. detsembri 2004. aasta määrust (EÜ) nr 1/2005, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal ning millega muudetakse direktiive 64/432/EMÜ ja 93/119/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1255/97,

– võttes arvesse oma 19. oktoobri 2023. aasta resolutsiooni tulevase põlvkondade vahetumise kohta ELi põllumajandusettevõtetes[20],

– võttes arvesse oma 14. juuni 2023. aasta resolutsiooni toiduga kindlustatuse ja ELi põllumajanduse pikaajalise vastupidavuse tagamise kohta[21],

– võttes arvesse oma 13. detsembri 2022. aasta resolutsiooni ELi maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni kohta – tugevamad,

---

16 ELT L 4, 7.1.2019, lk 43, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/6/oj.
17 ELT C 220, 22.6.2023, lk 1.
18 ELT L 387, 19.11.2020, lk 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2020/1729/oj.
19 ELT C 299, 11.9.2015, lk 7.
20 ELT C, C/2024/2658, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2658/oj.
21 ELT C, C/2024/483, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/483/oj.

ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad ELi maapiirkonnad 2040. aastaks[22],

– võttes arvesse oma 24. novembri 2022. aasta resolutsiooni kariloomade ja suurkiskjate kaitse kohta Euroopas[23],

– võttes arvesse oma 16. veebruari 2022. aasta resolutsiooni, mis käsitleb rakendamisraportit põllumajandusloomade heaolu kohta[24],

– võttes arvesse oma 20. jaanuari 2022. aasta soovitust nõukogule ja komisjonile pärast loomade kaitset liidus ja väljaspool toimuvate vedude ajal käsitleva liidu õiguse kohaldamisel ilmnenud väidetavate rikkumiste ja haldusomavoli uurimist[25],

– võttes arvesse loomade kaitset vedamise ajal käsitleva uurimiskomisjoni 14. detsembri 2021. aasta lõpparuannet loomade kaitset liidus ja väljaspool toimuvate vedude ajal käsitleva liidu õiguse kohaldamisel ilmnenud väidetavate rikkumiste ja haldusomavoli uurimise kohta,

– võttes arvesse oma 10. veebruari 2021. aasta resolutsiooni uue ringmajanduse tegevuskava kohta[26],

– võttes arvesse oma 19. oktoobri 2023. aasta resolutsiooni Euroopa valgustrateegia kohta[27],

– võttes arvesse Maailma Loomatervise Organisatsiooni (WOAH) standardeid, mis on kehtestatud maismaaloomade tervise koodeksis,

– võttes arvesse Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) 2023. aastal avaldatud aruannet „Contribution of terrestrial animal source food to healthy diets for improved nutrition and health outcomes – An evidence and policy overview on the state of knowledge and gaps“ (Maismaaloomadest saadud toidu panus tervislikku toitumisse, et parandada toitumis- ja tervisetulemusi – tõendid ja poliitikaülevaade teadmiste ja lünkade kohta),

– võttes arvesse WOAH resolutsiooni nr 29 „Veterinary Vaccines and Vaccination: from science to action – reflections for change“ (Veterinaarvaktsiinid ja vaktsineerimine: teadusest tegudeni – mõtteid muudatusteks), mis võeti vastu 2025. aasta mais,

– võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 8. detsembril 2021. aastal vastu võetud teabearuannet „Ekstensiivse

---

22 ELT C 177, 17.5.2023, lk 35.
23 ELT C 167, 11.5.2023, lk 77.
24 ELT C 342, 6.9.2022, lk 45.
25 ELT C 336, 2.9.2022, lk 20.
26 ELT C 465, 17.11.2021, lk 11.
27 ELT C, C/2024/2657, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2657/oj.

loomakasvatuse ja orgaaniliste väetiste eelised Euroopa rohelise kokkuleppe kontekstis“,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni raportit (A10-0088/2026),

A. arvestades, et loomakasvatussektor on pikka aega olnud ELi põllumajanduse oluline tugisammas, eriti maapiirkondades, ning annab märkimisväärse ja ainulaadse panuse olulisse osasse ELi majandusest; arvestades, et loomakasvatuse toodangu väärtus oli 2023. aastal 214,3 miljardit eurot, mis moodustab 40 % ELi põllumajanduslikust kogutoodangust sel aastal, ning arvestades, et taimekasvatuse kasumlikkus ja kestlikkus sõltub vastupidavast loomakasvatusest;

B. arvestades, et loomakasvatuse väärtusahel on pikk ja keeruline, hõlmates paljusid osalejaid alates aretus-, sööda- ja loomatervishoiusektorist kuni põllumajandustootjate ja loomakasvatusega seotud töötleva tööstuseni (piima ja liha töötlemine, loomasööt ja loomsed kõrvalsaadused) ning on ELis innovatsiooni, käibe ja tööhõive seisukohast keskse tähtsusega;

C. arvestades, et loomsete saaduste õiglased hinnad ja piirkondlikud väärtusahelad võivad kaitsta põllumajandustootjate sissetulekut; arvestades, et loomakasvatuse põllumajanduslik väärtusahel hõlmab paljusid osalejaid alates saagikoristuseelsetest sektoritest, nagu aretus, sööt ja loomatervis, kuni põllumajandustootjate ja saagikoristusjärgse toiduainetööstuseni, ning see on ELi peamine väärtusahel käibe ja tööhõive seisukohast, arvestades inimeste pidevat osalemist tootmisprotsessis, aidates märkimisväärselt kaasa ELi toiduga kindlustatusele ja sõltumatusele toiduainetega varustamisel ning valgutootmise autonoomiale;

D. arvestades, et kohalikud tapamajade struktuurid võivad anda olulise panuse piirkondlikku lisaväärtusesse, lühendada tarneahelaid ja vähendada lihatoodete transpordist tulenevat heidet, kuna piirkondlikud tapamajad suudavad paremini vastata üksikute piirkondade konkreetsetele turunõuetele ja edendada nõudluspõhist tootmist;

E. arvestades, et loomakasvatus on ülitähtis paljudele Euroopa piirkondadele, millest paljusid ähvardab rahvastiku kadu; arvestades, et 58 % Euroopa põllumajandusettevõtetest peab loomi; arvestades, et segatüüpi ja spetsialiseerunud loomakasvatusettevõtted moodustavad 40,9 % Euroopa põllumajandusettevõtetest ning Euroopa loomakasvatusettevõtted annavad tööd ligikaudu neljale miljonile inimesele (palgalised ja mittepalgalised töökohad); arvestades, et viimase 20 aasta jooksul on EL kaotanud 37 % oma põllumajandustootjatest ja põllumajandustootjate sissetulek on vähenenud hektari kohta 12 %;

F. arvestades, et paljudes ELi piirkondades, näiteks mägi-, sisemaa- ja maapiirkondades ning mitmes äärepoolseimas piirkonnas on loomakasvatus ainus elujõuline majandustegevus ning sellel on tähtis roll elanikkonna hoidmisel ja elurikkuse säilitamisel, traditsiooniliste maastike säilitamisel ja muu kohaliku majandustegevuse edendamisel; arvestades, et kõrvalisele asukohale ja saarelisele asendile vastavate valikmeetmete programmi (POSEI) rahalisi eraldisi tuleb kohandada, et võtta arvesse inflatsioonist tingitud devalveerimist, nii et see täidaks oma rolli äärepoolseimate piirkondade põllumajandustootjate ja loomakasvatajate toetamisel;

G. arvestades, et kogu loomakasvatussektor on kliimale ja keskkonnale kasulik, sest seob süsinikku, reguleerib veevoolu ja parandab vee kvaliteeti, kaitseb elurikkust ning säilitab mitmekesist ja avatud maastikku, eelkõige mägistes piirkondades;

H. arvestades, et lihtmaolised liigid, nagu sead ja kodulinnud, tekitavad tänu oma tõhusale söödaväärindusele väiksemat kasvuhoonegaaside heidet ning võivad veelgi kaasa aidata ringlusele, kuna nende söödas kasutatakse jäätmevoo tooteid, samal ajal kui nende sõnnik on taimekasvatuses looduslik väetis; arvestades, et mitme Euroopa loomakasvatusmudeli kliimatõhusus on geneetika, tehnoloogia, innovatsiooni ja teadmiste seisukohast ülemaailmse tootmise ja selle kestlikkuse jaoks otsustava tähtsusega;

I. arvestades, et EL on Hiina järel, kuid Ameerika Ühendriikide ees maailma suuruselt teine lihatootja ning ELi loomakasvatussüsteemid aitavad märkimisväärselt kaasa ELi majandusele, kaubandusele ja sellega seotud töökohtadele ning järgivad maailma juhtivaid loomade heaolu, tõhususe ja kestlikkuse standardeid;

J. arvestades, et sealiha ja kodulinnuliha moodustavad ELis toodetud lihast suure osa ning neil on tähtis roll toiduga kindlustatuse tagamisel, Euroopa tarbijatele taskukohaste toodete pakkumisel ja paljude põllumajandustootjate elatusvahendite säilitamisel; arvestades, et tavapäraste süsteemide kestlikkuse suurendamine võimaldab kestlikkust oluliselt parandada, mis toob kasu laiale tarbijabaasile, sealhulgas väiksema sissetulekuga tarbijatele, tagades, et loomne valk jääb taskukohaseks ja kättesaadavaks kõigile ELi kodanikele;

K. arvestades, et 2023. aastal oli ELis 133 miljonit siga, 74 miljonit veist, 58 miljonit lammast, 11 miljonit kitse ja ligikaudu 1,63 miljardit kodulindu;

L. arvestades, et 2023. aastal tootis EL 40,7 miljonit tonni liha, sealhulgas sealiha(50 %), linnuliha (32 %), veiseliha (15 %) ning lamba- ja kitseliha (1 %);

M. arvestades, et EL on maailma suurim lehmapiima tootja, kellele kuulub 20 % maailma piimatoodangust, ja juhtival kohal rahvusvahelises piimatoodete kaubanduses, moodustades enam kui

30 % piimatoodete ülemaailmsest ekspordist;

N. arvestades, et ELi loomsete saaduste netoeksport on alates 2000. aastast enam kui kolmekordistunud ja jõudis 2024. aastal 37,8 miljardi euroni (v.a ühendusesisene kaubandus) kontekstis, kus FAO viimaste stsenaariumide kohaselt suureneb maailmas nõudlus liha, piimatoodete ja munade järele 2050. aastaks eeldatavasti 25–50 %[28];

O. arvestades, et 2023. aastal importis EL peaaegu 900 000 tonni kodulinnuliha, üle 340 000 tonni veiseliha ja ligikaudu 150 000 tonni lambaliha;

P. arvestades, et geograafiliste tähistega loomset päritolu tooted moodustavad peaaegu 20 % ELi kõigist geograafilistest tähistest ja loovad märkimisväärset lisaväärtust maapiirkondade majandusele, kajastades mitte ainult nende majanduslikku tähtsust, vaid ka ELi toidupärandi kultuurilist väärtust;

Q. arvestades, et tooteohutuse, jälgitavuse ja kvaliteedi kõrgete standarditega seotud hinnaväline konkurentsivõime kuulub ELi loomakasvatuse juurde, kuid toob kaasa suuremad tootmiskulud ja tootehinnad, kui on ELi kaubanduspartneritel; arvestades, et nende kõrgete ELi keskkonna-, toiduohutuse ja loomade heaolu standardite säilitamine mõjutab ELi loomakasvatussektori rahvusvahelist konkurentsivõimet ning nõuab seetõttu kaubanduslepingute üle läbirääkimiste pidamisel ja nende sõlmimisel erilist tähelepanu;

R. arvestades, et loomakasvatajad seisavad silmitsi seadusandliku koormusega, kuna nõuete täitmisega kaasnevad kulud ja pidevad seadusandlikud muudatused tekitavad kulukate investeeringute tegemisel ebakindlust; arvestades, et stabiilne õigusraamistik on oluline tagatis Euroopa põllumajandustootjatele nende püüdlustes planeerida tulevikku ning säilitada ja suurendada oma tootmispotentsiaali;

S. arvestades, et ELi põllumajandust toetav poliitika on tähtis kvaliteetsete Euroopa põllumajanduslike toiduainete, sealhulgas loomsete saaduste nähtavuse ja konkurentsivõime suurendamisel nii siseturul kui ka rahvusvaheliselt; arvestades, et see poliitika ja eksport peamistele turgudele, mida see toetab, on oluline liikumapanev jõud, mis suurendab põllumajandustootjate tulusid ja võimaldab neil täiendavalt investeerida oma põllumajandusettevõtete ajakohastamisse;

T. arvestades, et põllumajandusloomade, põllumajandusettevõtete ja karjade suurus, valdkondliku spetsialiseerumise tase ja tootmise

---

28 FAO, „The future of food and agriculture – Alternative pathways to 2050“ (Toidu ja põllumajanduse tulevik – alternatiivsed võimalused 2050. aastani) https://www.fao.org/global-perspectives-studies/resources/detail/en/c/1157074/.

intensiivsus mõõdetuna kariloomade arvus hektari kohta ning rohumaa osakaal kasutatavas põllumajandusmaas on liikmesriigiti ja ühe liikmesriigi piirkondade vahel väga erinev;

U. arvestades, et loomakasvatus, eriti väikestes ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtetes, seisab praegu silmitsi mitmete majanduslike, keskkonnaalaste ja sotsiaalsete probleemidega;

V. arvestades, et kariloomade populatsioon on viimase kümne aasta jooksul vähenenud, kusjuures Eurostati statistika näitab, et aastatel 2014–2024 vähenes see sigade puhul 8,1 %, veiste puhul 8,7 %, eriti viimase nelja aasta jooksul, lammaste puhul 9,4 % ja kitsede puhul 16,3 %; arvestades, et ainus erand on kodulinnusektor, kus populatsioon on suurenenud;

W. arvestades, et komisjon rõhutab oma põllumajanduse ja toidu visioonis, et loomakasvatussektor vajab pikaajalist visiooni, ning on käivitanud loomakasvatuse töösuuna, milles uuritakse poliitilisi võimalusi konkurentsivõimelise ja kestliku ELi loomakasvatussektori loomiseks;

X. arvestades, et loomsete saaduste tarbimine aitab Maailma Terviseorganisatsiooni suuniste kohaselt kaasa tasakaalustatud ja täisväärtuslikule toitumisele, pakkudes stabiilset põhitoitainete, näiteks kvaliteetsete valkude, vitamiinide ja mineraalide allikat;

Y. arvestades, et eelduste kohaselt suureneb järgmise 30 aasta jooksul ülemaailmne loomsete valkude tarbimine, mis toob maailma rahvastiku arvu suurenemisega kaasa nõudluse taseme märkimisväärse tõusu; arvestades, et ELi loomakasvatust kui kvaliteetse ja kohalikult toodetud valgu olulist allikat tuleks tunnustada strateegilise sambana, et tugevdada ELi valgutootmise autonoomiat ning aidata kaasa majanduslikule vastupanuvõimele, strateegilisele autonoomiale ja sotsiaalsele vastutusele;

Z. arvestades, et on väga tähtis, et EL kui üks tõhusamaid loomsete valkude tootjaid kasvuhoonegaaside heite seisukohast säilitaks oma suutlikkuse toota loomseid valke kestlikult, kuna omamaise tootmise vähenemine või tootmise üleviimine vähem tõhusate süsteemidega piirkondadesse tooks tõenäoliselt kaasa suuremad ülemaailmsed kasvuhoonegaaside heitkogused;

AA. arvestades, et komisjoni andmetel on EL toorvalguallikate tootmisel isemajandav ainult 75 % ulatuses ja sõltub taimsete valkude (sojajahu ja muud õliseemnetooted) vajaduses jätkuvalt impordist rohkem kui 70 %, mis teeb Euroopa põllumajandussektori väga haavatavaks, sealhulgas geopoliitilise ebastabiilsuse, kaubanduspiirangute ja tarneahela häirete tõttu;

AB. arvestades, et loomakasvatajate arv ELis väheneb kiiresti majandusraskuste tõttu, mis on eelkõige seotud piiratud kasumlikkusega, samuti sektori vähese atraktiivsuse, siirutajatega

levivate ja muude loomataudide levikust tulenevate probleemide tõttu ning suurte puudujääkide tõttu põlvkondade vahetumises; arvestades, et ELis on tõsine puudus põllumajandusloomadele spetsialiseerunud veterinaararstidest; arvestades, et põllumajandustootjad loobuvad loomakasvatusest sageli ka seetõttu, et tootmine koondub suurtesse põllumajandusettevõtetesse ja põllumajandusega mittetegelevad naabrid avaldavad survet, näiteks protestides loomakasvatuse ja põllumajandustootmisega kaasnevate häiringute, näiteks lõhnade, müra ja tolmu vastu;

AC. arvestades, et seetõttu on vaja suurendada sektori atraktiivsust, kasutades selleks sissetulekutoetusi, bürokraatia sujundamist, sihipäraseid stiimuleid ja paremaid elamistingimusi maapiirkondades, et tagada loomakasvatuse elujõulisus ja aidata tagada ELi territoriaalne ühtekuuluvus;

AD. arvestades, et üks peamisi probleeme Euroopa loomakasvatussektoris on noorte ja uute põllumajandustootjate vähene kaasamine ning tööjõupuudus; arvestades, et seetõttu tuleb hõlbustada põllumajandusettevõtete asutamist ja ülevõtmist, pakkudes sihipärast starditoetust, võideldes samal ajal loomakasvatajate liigse võlakoormuse vastu; arvestades, et põllumajandusest saadav sissetulek ei ole piisav, et meelitada sektorisse kvalifitseeritud tööjõudu;

AE. arvestades, et ELi loomakasvatussektoris töötab rohkem naisi kui kunagi varem ning nende aktiivset osalemist tuleks toetada ja edendada ning nende panust paremini tunnustada;

AF. arvestades, et põllumajandusliku toidutööstuse ühistud on ettevõtted, mille on asutanud loomakasvatajad, kes otsustavad ühendada jõud, et turustada oma tooteid koos, teha ühisinvesteeringuid, mis loovad liikmetele suuremat väärtust ning võimaldavad teenuseid ja rahastamist, mida muidu oleks väga raske saada;

AG. arvestades, et otsetoetuste ja kogutoetuste, sealhulgas investeerimistoetuste osakaal moodustab loomakasvatuse ja segapõllumajanduse netosissetulekust märkimisväärse osa, millest nähtub, kui ülimalt tähtis see on; arvestades, et ÜPP toetusest ei piisa, et peatada tootmise kahanemine ja põllumajandustootjate arvu vähenemine ning meelitada noori loomakasvatusse, ning et seetõttu on oluline täiendada põllumajandustootjate sissetulekut, mis tuleneb nii turu kui ka avaliku sektori toetusest, mitmekesistamise (näiteks põllumajandusturismi) ja riskijuhtimisvahendite kaudu, et suurendada nende konkurentsivõimet, kasumlikkust ja pikaajalist vastupanuvõimet;

AH. arvestades, et kuigi hind jääb ostuotsuste tegemisel peamiseks määravaks teguriks, on kestlikkuse ja tervisega seotud kaalutluste tähtsus eeldatavasti kasvamas ning see kujundab liha- ja

piimatoodete tootmismudeleid ja tarbimisharjumusi ELis;

AI. arvestades, et loomade heaolu on keskne loomakasvatuse tuleviku jaoks, mis peab arenema, et parandada põllumajandusloomade elutingimusi; arvestades, et tarbijate ootused seoses loomade heaoluga ja suhtumise muutumine loomade puuris liiga lähestikku pidamisse peaks ärgitama suurendama investeeringuid, et pakkuda loomadele paremat keskkonda, tingimusel et kõik lisanõuded põhinevad teaduslikel tõenditel ning nendega kaasnevad lisakulud hüvitatakse piisavalt ja lisanduvad sobivad majanduslikud stiimulid;

AJ. arvestades, et ELil on maailma kõige ambitsioonikamad loomade heaolu standardid, mis näitab liidu pühendumust eetilisemale ja kestlikumale tootmisele; arvestades, et loomade heaolu mõistet tuleks tõlgendada ja kohaldada nii, et arvestatakse tootmissüsteemide tegelikke olusid ning liikmesriikide ja piirkondade agroklimaatilisi, sotsiaal-majanduslikke ja territoriaalseid tingimusi, mis võivad olla väga erinevad;

AK. arvestades, et nõudmised leevendada loomakasvatuse mõju keskkonnale, eelkõige kasvuhoonegaaside heidet, suurendada loomade heaolu ja minna üle vähem intensiivsele tootmisele ei tohiks viia toidutootmise vähenemiseni ning peaksid tagama stabiilse tootmistaseme ja põllumajandustootjatele hea sissetuleku, kuna loomsete valkude tarbimise oodatav ülemaailmne kasv annab ELile võimaluse võtta endale kliima- ja loomasõbraliku põllumajanduse valdkonnas ülemaailmne juhtpositsioon, eksportides partnerriikidesse teadmisi, tehnoloogiaid ja parimaid tavasid;

AL. arvestades, et loomakasvatus, eelkõige mäletsejaliste kasvatamine, on ainus elujõuline viis kasutada teatud põllumajandusmaad, eelkõige püsirohumaad, toiduainete tootmiseks ja toiduga kindlustatuse suurendamiseks; arvestades, et ELi üleminek kestlikele põllumajandusmudelitele edendab teadusuuringuid, innovatsiooni, investeeringuid ja tööhõivet nii ELis kui ka väljaspool seda;

AM. arvestades, et on väga tähtis integreerida ringmajandus paremini tekkivasse biomajandusse ning optimeerida toorainete ja teiseste toodete kasutamist, et toota kõrvalsaadusi ja uusi energiaallikaid, nagu biogaas, ning suurendada ELi energiasõltumatust; arvestades, et need meetmed, mis ei tohiks suurendada põllumajandusettevõtete halduskoormust, loovad põllumajandustootjatele täiendavaid sissetulekuallikaid ja uusi töövõimalusi;

AN. arvestades, et loomakasvatus on ringmajanduse lahutamatu osa, mis teenib Euroopa toiduga kindlustatust ning energiasüsteemi ümberkujundamist ja rohepööret; arvestades, et Euroopa loomakasvatussüsteemid, mis sõltuvad suurel määral väetiste ja sööda impordist kolmandatest riikidest, peavad saama kasu stiimulitest, mis võimaldavad neil pakkuda – seadmata ohtu lihatootmist kui peamist eesmärki – täiendavaid tooteid ja teenuseid,

millest põllumajandustootjad saaksid lisasissetulekut, näiteks toota taastuvenergiat, nagu biogaas ja biometaan, väärtuslikke ja orgaanilisi väetisi, kariloomade ökosüsteemi teenuseid ja kaupu laiemale tööstusele, järgides seejuures ELi biomajanduse strateegiat;

AO. arvestades, et Euroopa põllumajandussüsteem on strateegiliselt kasulik vahend ja sellel on tohutu potentsiaal ELi energiasüsteemi ümberkujundamiseks ja rohepöördeks; arvestades, et loomakasvatusel võib olla oluline roll ELi kliimaeesmärkide saavutamisel ja Euroopa energiaallikate jaotuse süsinikuheite vähendamisel, eelkõige loomakasvatusest pärit heitvee kasutamise kaudu;

AP. arvestades, et loomakasvatusettevõtetes toodetud sõnnik aitab parandada mulla viljakust, pakkudes orgaanilist ainet ja olulisi toitaineid, ning seda saab muundada biogaasiks ka metaankääritusrajatiste kaudu, sealhulgas põllumajandusettevõtte tasandil, asendades ja vähendades sõltuvust fossiilsetest energiaallikatest ning vähendades ELi sõltuvust kolmandatest riikidest imporditud väetistest; arvestades, et lisaks taastuvenergia tootmisele toodetakse metaankääritusprotsessi käigus ka kääritussaadust, mida põllumajandustootjad kasutavad loodusliku väetisena ja mida saab muuta RENURE toodeteks, mis mõlemad edendavad loomakasvatussektoris ringmajandust;

AQ. arvestades, et tarbimisharjumuste muutmine raskes turuolukorras tekitab vajaduse kiiresti tegutseda, et tagada ELi tasandil loomset päritolu toidu nimetuste kaitse;

AR. arvestades, et paljudes Euroopa piirkondades laiendavad teatavad suurkiskjad, eriti hundid ja karud, oma territooriumi või võtavad alasid tagasi, mistõttu tekib konflikt inimtegevusega, eelkõige ekstensiivse lamba- ja veisekarjatamisega; arvestades, et karjakasvatajad kannavad suuri kulusid nende karju kimbutavate kiskjate tõttu, näiteks kulud ennetusmeetmetele, kaotatud loomade asendamine, täiendav veterinaarhooldus ja abortidest tulenevad kahjud; arvestades, et liikmesriikides ja piirkondades on väga erinevad põllumajandustootjaid toetavad meetmed – mõnel juhul puuduvad sellised meetmed täiesti – ning hüvitamiseks ja kohanemiseks antavad riiklikud vahendid;

AS. arvestades, et loomahaigused ja eelkõige nakkushaigused ja inimestele nakkavad haigused (zoonoosid) võivad põhjustada suurt sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnakahju ning mõnel juhul ohustada inimeste tervist;

AT. arvestades, et kõik tootmisahela harud koonduvad tapamajas ning piirkondlikud tapamajastruktuurid võivad seetõttu aidata kaasa jälgitavusele, haiguste ennetamisele ja loomade heaolule; arvestades, et seetõttu in vaja toetada ÜPP ja muude fondide kaudu tapamajade loomist ja arendamist, et stimuleerida kohalikku majandust, luua

töökohti ja tugevdada lühikesi tarneahelaid;

AU. arvestades, et kliimamuutused mõjutavad tõenäoliselt uute loomahaiguste teket, olemasolevate haiguste levikut ja nende geograafilist levikut, eelkõige selliste vektoritega levivate haiguste puhul nagu lammaste katarraalne palavik ja Lääne-Niiluse viirus, mis näitab, et on vaja ennetavaid veterinaarstrateegiaid; arvestades, et seda olukorda halvendab veterinaararstide puudus, mis mõjutab ennetavat veterinaarhooldust, haiguste varajast avastamist ja kiiret tõrjet;

AV. arvestades, et ELi põllumajandussüsteemide haavatavust on rõhutanud hiljutised loomataudide puhangud ja selliste haiguste nagu veiste tuberkuloos, sigade Aafrika katk, nodulaarne dermatiit, lammaste katarraalne palavik, linnugripp, suu- ja sõrataud, episootiline hemorraagia ja veiste nakkav rinotrahheiit sagenemine, samal ajal on vähenenud põllumajandusloomadele spetsialiseerunud veterinaararstide arv, kuid ilma nendeta on võimatu võidelda loomataudide vastu ja tagada loomade heaolu; arvestades, et see haavatavus on avaldunud laastavas mõjus tootmistasemele, samuti on sellel stressi, ärevuse ja emotsionaalse pinge tõttu tagajärjed põllumajandustootjate vaimsele tervisele;

AW. arvestades, et loomataudide ennetamine vaktsineerimise abil, kui see on võimalik, on mõnel juhul oluline, et vältida drastilisi, kuid vältimatuid tõrjemeetmeid, nagu massiline tapmine; arvestades, et teatud loomataudide ennetamise, tõrje ja likvideerimise meetmete rahastamine ühtse turu programmi raames ei ole piisav, et aidata põllumajandustootjatel ja liikmesriikidel uute loomataudidega toime tulla;

AX. arvestades, et loomataudidest tulenevad ohud on olulised ELi loomade ja loomsete saaduste rahvusvahelises kaubanduses, mistõttu on vaja, et ELi kaubanduspartnerid tunnustaksid ELi piirkondadeks jaotamise süsteemi, mis loodi kooskõlas WOAH standardite ja Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) põhimõtetega, et ohjata haigusi ja/või säilitada ohutu kaubandus, piirates kaupade toomist haigustest mõjutatud piirkondadest ja vältides samal ajal tarbetuid takistusi ja kaubandushäireid haigustest mõjutamata piirkondadest kaupade toomisel;

AY. arvestades, et kuigi vaktsineerimine on toimiv vahend loomataudide leviku tõkestamiseks, on seda kasutatud pigem ELi liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelise kaubanduse piiramise kui selle hõlbustamise vahendina;

AZ. arvestades, et ELi terviklik lähenemisviis loomahaiguste tõrjele koosneb mitmest osast, nagu iga haiguse jälgimiseks kehtestatud erikontrollimeetmed, ELi rahaline toetus, teatamissüsteem, ELi hädaolukordade rühm, jälgimissüsteem ning ELi referentlaborid valitud haiguste jaoks;

BA. arvestades, et antimikroobikumiresistentsus kui terviseühtsuse küsimus, mis hõlmab inimeste, loomade ja planeedi tervist ja keskkonda, on 2022. aasta juulis komisjoni tuvastatud üks kolmest peamisest terviseohust, millel on suur sotsiaal-majanduslik mõju põllumajandussektorile, kuna see suurendab loomade haigestumust ja suremust ning ohustab loomade tervist ja heaolu ning seega vähendab nende tootlikkust; arvestades, et ÜPP ja muud ELi programmid peaksid toetama bioturvalisuse parandamist loomakasvatusettevõtetes, ennetava vaktsineerimise edendamist, põllumajandustootjate koolitamist ja tehnilist tuge ning antimikroobikumide põllumajandusloomadel kasutamise tulemuslike ja taskukohaste alternatiivide uurimist ja arendamist;

BB. arvestades, et esimeses iga-aastases järelevalvearuandes antimikroobikumide müügi ja kasutamise kohta veterinaarravimitena Euroopas (ESUAvet 2023)[29] märgitakse, et eesmärk vähendada 2030. aastaks antimikroobikumide müüki 50 % oli juba 2023. aastaks poolenisti saavutatud, kuid hoiatatakse, et seda positiivset arengut võib õõnestada loomataudide sagenemine ning ELi koordineeritud lähenemisviisi puudumine vaktsineerimisele, varajasele seirele, bioturvalisusele ning üldisele haiguste ennetamisele ja nendeks valmisolekule;

BC. arvestades, et ELi loomatervise määrusega on sektoris kehtestatud õigusraamistik, millega ühtlustada eeskirju, mis puudutavad ELi sisekaubandust, loomade ja toodete ELi sisenemist, haiguste kõrvaldamist, veterinaarkontrolli, haigustest teatamist ja eri loomaliikidega seotud rahalist toetust;

BD. arvestades, et kehtivad loomataudidega seotud õigusaktid hõlmavad terviklikku kogumit sätetest haiguste jälgimise, nende kõrvaldamise programmide ja taudivaba staatuse kohta ning nendes nõutakse, et liikmesriigid koostaksid ja ajakohastaksid oma taudivaba staatusega territooriumide või tsoonide ja piirkondade loetelu kooskõlas veterinaarravimeid käsitlevate kehtivate õigusaktidega, mis võimaldavad vaktsiinide ja muude loomatervishoiutoodete müügiloa andmist; arvestades, et need õigusaktid on ELis loomataudide ennetamise ja ohjamise keskmes;

BE. arvestades, et iga loomahaiguse ennetamise ja tõrje meetmeid tuleks kohandada haiguse epidemioloogilise profiili, selle tagajärgede ja selle geograafilise jaotusega ELis;

BF. arvestades, et taudide varasel avastamisel ja nendest teavitamise ja aruandmise selgel korraldusel on tulemuslikus tõrjes määrav roll;

---

29 Euroopa Ravimiamet, „European sales and use of antimicrobials for veterinary medicine“ (Antimikroobikumide müük ja kasutamine veterinaarravimitena Euroopas), 31. märts 2025, https://www.ema.europa.eu/en/documents/report/european-sales-use-antimicrobials-veterinary-medicine-annual-surveillance-report-2023_en.pdf.

arvestades, et liikmesriigid peaksid tagama, et pädevat asutust teavitatakse viivitamata kõigist puhangu kahtlustest ja kinnitatud puhangutest;

BG. arvestades, et on äärmiselt tähtis tagada ELi haigustest teavitamise ja aruandluse ühetaolised tingimused, et säilitada liikmesriikide vahel võrdsed tingimused ja vältida konkurentsi moonutamist; arvestades, et komisjoni on volitatud koostama nimekirja haigustest, millest tuleb ELis teatada ja mille kohta aru anda, ning kehtestama vajaliku korra ja vajalikud vormingud loomahaiguste teabesüsteemi (ADIS) kaudu teatamiseks ja aruandmiseks;

BH. arvestades, et 2012. aastal elas Mandri-Euroopas 9 000 harilikku ilvest, 17 000 pruunkaru, 1 250 ahmi ja 12 000 hunti; arvestades, et puudub ühtne ja ajakohastatud ELi hinnang suurkiskjate arvu kohta;

Üldised märkused

1. väljendab heameelt komisjoni algatuse üle luua oma põllumajanduse ja toidu visioonis loomakasvatuse töösuund, mille eesmärk on teha kindlaks ja töötada välja asjakohased poliitikasuunad loomakasvatuse toetamiseks ja selle konkurentsivõime suurendamiseks sihipäraste ja territoriaalsete lahendustega, mitte ühe mõõdupuuga mõõtmise poliitikaga, võttes lisaks toiduga kindlustatusele, vastupanuvõimele ja loomahaiguste ohjamisele arvesse ka kliima-, loodus- ja loomakaitseaspekte, ning toetab seda algatust; rõhutab, et loomakasvatustoodangu mitmekesisus, liikide vajadused ja kohalike olude erinevused nõuavad lahendusi, mis on kohandatud riiklikule, piirkondlikule või allpiirkondlikule tasandile; kutsub komisjoni üles võtma erimeetmeid seoses loomakasvatusega mägipiirkondades, äärealadel ja ebasoodsas olukorras olevates piirkondades;

2. väljendab muret algatuste või seadusandlike ettepanekute pärast, mis otseste või kaudsete meetmete kaudu pärsivad loomakasvatust; rõhutab, et loomakasvatussektori suhtes ei tohiks kohaldada rasketööstuse jaoks kavandatud regulatiivset korda;

3. kutsub komisjoni üles looma ELi loomakasvatuse töösuuna tööle tuginedes loomakasvatuse kõrgetasemelise töörühma, sarnaselt veinipoliitika kõrgetasemelisele töörühmale, mis hõlmaks kõiki asjaomaseid sidusrühmi, sealhulgas põllumajandustootjaid, liikmesriikide loomakasvatussektori esindajaid, akadeemilisi ringkondi ja veterinaararste, esindusühendusi ja asjaomaseid loomatervishoiuorganisatsioone, tööstuse esindajaid ja kohalike omavalitsuste esindajaid; juhib tähelepanu sellele, et selle rühma koosseis peaks kajastama ELi territooriumide mitmekesisust, tagades erinevate piirkondlike olude tasakaalustatud esindatuse, sealhulgas suure loomkoormusega piirkondades;

4. leiab, et see kõrgetasemeline töörühm peaks liikmesriike ja sidusrühmi ühendades mõtlema loomakasvatussektori ees seisvatele probleemidele ning pakkuma konkreetseid ja sotsiaalseid lahendusi,

tuginedes eelkõige selles valdkonnas tehtud teadusuuringutele; nõuab avatud ja konstruktiivset dialoogi kõigi sidusrühmade vahel, et ergutada koostööd, töötada välja praktilised lahendused ja tagada faktipõhine teabevahetus loomakasvatuse kohta; on seisukohal, et need lahendused peaksid käsitlema eelkõige tootmise ümberpaigutamist väljapoole Euroopat, põlvkondade vahetumist ja investeeringute edendamist loomakasvatuse konkurentsivõime suurendamiseks;

5. rõhutab, et loomakasvatussektorit mõjutavad spetsiifilised probleemid nõuavad koordineeritud ja mitmemõõtmelisi poliitilisi lahendusi, mis väldivad kompromisse nende probleemide vahel, võttes samal ajal täielikult arvesse loomakasvatuse majanduslikku, keskkonnaalast ja sotsiaalset tähtsust ELis ja selle maapiirkondades; on lisaks veendunud, et see poliitiline vastus peaks kajastama ka sektori panust maapiirkondade ühtekuuluvusse, toiduga kindlustatusse, kestlikku maa majandamisse, loomade heaolusse ja loomsete valkudega varustamisse ELi turul;

6. kutsub komisjoni üles pakkuma põllumajandustootjatele stabiilset ja prognoositavat raamistikku, piirates tarbetut regulatiivset koormust ja lihtsustades loomakasvatuseeskirju, eelkõige väikesemahuliste ja põllumajanduslike pereettevõtete jaoks, hõlbustades seeläbi tegevust ja toetades sektori arengut; rõhutab, et on vaja hinnata ELi õigusaktide kumulatiivset mõju ning vältida õiguskindlusetust ja halduskoormust, mida põhjustavad ELi õigus ja riiklikud ülereguleerimised;

7. juhib tähelepanu sellele, et loomakasvatuse sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnaalase kestlikkuse parandamine sõltub pikaajalisest visioonist, milles käsitletakse paljusid omavahel seotud tegureid, sealhulgas hinnapõhist ja hinnavälist konkurentsivõimet, suutlikkust kohaneda kliimamuutuste ja nendega seotud äärmuslike ilmastikunähtustega ning loomahaigusi; on seisukohal, et muud väga olulised tegurid hõlmavad toitainetega saastumist, tasustatud ökosüsteemi teenuste arendamist ja osutamist, sihipärast investeerimistoetust, loomade heaolu edendamist, innovatsiooni ja digiülemineku stiimuleid, samuti põlvkondade vahetumist, juurdepääsu toetus- ja nõustamisteenustele ning loomakasvatajate elu- ja töötingimuste parandamist;

8. rõhutab, et põllumajandustootjatel on suurim huvi tagada oma loomade hea tervis ja heaolu, kuna see on nii eetiline kui ka majanduslik kohustus; rõhutab, et loomade heaolu põllumajandusettevõtetes on seotud ka konkreetse loomapidaja pädevusega; rõhutab sellega seoses koolituse ja korrapärase täiendkoolituse tähtsust;

9. rõhutab, et Euroopa loomakasvatussüsteemide mitmekesisus, alates vabapidamisest, mis hõlmab sageli suure keskkonnaväärtusega ja ohustatud põllumajanduslikke liike ja tõuge, kuni suuremahuliste,

spetsialiseerunud ja väga tõhusate põllumajandusettevõteteni, põllukultuuride loomakasvatussüsteemideni, taastava ja mahepõllumajanduseni ning karjakasvatuseni, hooajalise rändkarjatamiseni, metsakarjatamiseni ja isiklikuks kasutamiseks mõeldud loomade väikesemahulise kasvatamiseni, ning peetavate karjatõugude mitmekesisus võimaldavad põllumajandusettevõtetel pakkuda mitmesuguseid täiendavaid kaupu ja teenuseid ning parandavad seeläbi kogu loomakasvatussektori vastupanuvõimet, rahuldades samal ajal tarbijate mitmesuguseid nõudmisi; kutsub komisjoni üles edendama ja võimaldama tootmissüsteemide mitmekesisust;

10. Rõhutab, et on vaja suuremat läbipaistvust valitsusvälistele organisatsioonidele eraldatud ELi vahendite eraldamisel ja kasutamisel, et vältida ELi poliitika väärkasutuse või lubamatu mõjutamise ohtu; kutsub komisjoni üles looma avalikku registrit, milles oleks täpsustatud valitsusväliste organisatsioonide saadud rahaliste vahendite summa ja eesmärk; on mures rahaliste vahendite eraldamise pärast, sealhulgas keskkonna- ja kliimameetmete programmi (LIFE) kaudu, valitsusvälistele organisatsioonidele, kes teevad ELi institutsioonides lobitööd, eelkõige loomade heaolu valdkonnas, rikkudes seeläbi potentsiaalselt võimude lahususe ja lojaalse koostöö põhimõtteid; kutsub komisjoni üles lõpetama selliste valitsusväliste organisatsioonide rahastamise, kes teevad sihipärast lobitööd ja edastavad Euroopa loomakasvatusest eksitavat, sõjakat ja ideoloogilist kuvandit; kutsub komisjoni üles tagama, et kõik konsolideeritud fondidest toetuse saajad avalikustaksid oma kohtumised ELi institutsioonide esindajatega, kui nad püüavad mõjutada ELi poliitikat;

Majanduslik jätkusuutlikkus ja toiduga kindlustatus

11. märgib, et eduka, kestliku ja vastupidava loomakasvatussektori säilitamine ELis toob kasu ülemaailmsele toiduga kindlustatusele, tugevdab ELi toidualast sõltumatust ja majanduskasvu ning aitab kaasa tasakaalustatud ja mitmekesisele Euroopa toitumisele, kui tarbitakse kõrge toiteväärtusega loomseid tooteid, mis on mitme mikrotoitaine ja bioaktiivse ühendi ainulaadne allikas, mille toiteväärtust ei saa piisavalt asendada taimsete või tehislike alternatiividega, ning seda tuleks tõenduspõhiste toitumissuuniste koostamisel arvesse võtta;

12. märgib, et FAO 2023. aasta aruandes „Contribution of terrestrial animal source foods to healthy diets for improved nutrition and health outcomes“ (Maismaaloomadest saadud toidu panus tervislikku toitumisse, et parandada toitumis- ja tervisenäitajaid) rõhutatakse loomse toidu rolli kvaliteetse valgu ja oluliste mikrotoitainete pakkumisel, mis võivad taimses toitumises puududa; rõhutab, et need toiduained on laste, teismeliste, rasedate ja imetavate naiste, reproduktiivses eas naiste, eakate ja kroonilisi haigusi põdevate inimeste jaoks üliolulised ning et neid võib olla raske taimsete

alternatiividega asendada;

13. rõhutab tungivalt loomakasvatuse tähtsust piirkondlike väärtusahelate ja kohalike turgude jaoks; palub, et komisjon teeks piirkondlike tapamajade võrgustiku edasise lammutamise sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgede mõjuhinnangu;

14. nõuab tasakaalustatud lähenemisviisi, milles tunnustatakse loomsete saaduste vajalikkust kogu maailma inimeste toitumisele, võttes samal ajal arvesse sellise toodangu tähtsust põllumajandustootjate sissetulekule ja majanduslikule stabiilsusele; tuletab meelde, et kariloomadel on tähtis roll ringmajanduses ja toiduainetööstuse jäätmevoogude väärindamises ning mitmes sektoris, nagu tekstiili-, rõiva-, jalatsi-, nahktoodete, ehitus-, kosmeetika- ja farmaatsiatööstus; juhib tähelepanu, et samal ajal tuleb käsitleda tootmissüsteemide erinevat mõju keskkonnale, kliimale ja loomade heaolule;

15. rõhutab, et jätkuvalt tuleb tagada toiduga kindlustatus Euroopas, minimeerides samal ajal keskkonnamõju, ja seda tuleb teha läbipaistva ja teaduspõhise lähenemise ja innovatsiooni abil;

16. rõhutab, et ELi loomakasvatussektor tuleb muuta tootlikumaks, kerksamaks, tõhusamaks ja kestlikumaks, et suurendada kvaliteetsete valkude kogust liidus vastavalt ELi tarbijate vajadustele ja tugevdada toiduga kindlustatust, eriti arvestades maailmaturu volatiilsust, geopoliitilisi pingeid ja valkude ülemaailmse nõudluse oodatavat kasvu järgmisel 30 aastal; märgib, et EL sõltub endiselt suurel määral loomasöödaks mõeldud taimsete valkude impordist piiratud arvult partneritelt, mis õõnestab valgutootmise alast sõltumatust ja muudab toidusüsteemi maailmaturu kõikumiste suhtes haavatavaks;

17. rõhutab, et kestlik, mitmekesine ja omamaine valgutootmine on oluline, et tagada piisav, ohutu ja kvaliteetne toit ja sööt; rõhutab, et loomsete valkude sektor saab sellist tootmist toetada, kasutades loomasõnnikut loodusliku väetisena ning taaskasutades taimseid kõrvalsaadusi söödaks ja toidu jäätmevoogudeks, et edendada integreeritumat, ringluspõhisemat ja kestlikumat süsteemi; väljendab heameelt selle üle, et komisjon teatas oma põllumajandus- ja toidualases visioonis, et ta töötab välja tervikliku kava sõltumatuma ja kestlikuma ELi valgusüsteemi loomiseks, käsitledes valkude tootmist, importi ja tarbimist ELis, et tagada põllumajandusliku toidutööstuse süsteemi pikaajaline toimetulekuvõime;

18. rõhutab, et on vaja tugevdada põllumajandustootjate positsiooni põllumajandusliku toidutööstuse väärtusahelas, sealhulgas ühistute, tootjaorganisatsioonide ja -ühenduste kaudu, ning kutsub komisjoni ja liikmesriike üles uurima mehhanisme, millega tagada põllumajandustootjatele hinnad, mis katavad vähemalt nende tootmiskulud; tuletab meelde, et sektori majandusliku kestlikkuse

tagamiseks on ülitähtis tagada loomakasvatustootjatele inimväärne, õiglane ja stabiilsem sissetulek, paremad töötingimused, sotsiaalne tunnustamine, krediidi parem kättesaadavus ning loomakasvatuse kvaliteeti käsitlevate teadusuuringute ja investeeringute kestlik rahastamine, väärtustades piisavalt põllumajandustootjate rolli ELi toiduga varustatuse tagamisel ja nooremate põlvkondade ligimeelitamisel;

19. rõhutab, et hindade ebastabiilsus, kõrged tootmiskulud, liigne bürokraatia ja kutseala vähene tunnustamine ühiskonna poolt on toonud kaasa inimeste lahkumise põllumajandusest ja selle sektori vananemise; juhib tähelepanu sellele, et väikesed ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtted peavad juba täitma mitmeid nõudeid, mille mõju ei kajasta mõistlikku kulude ja tulude suhet; kordab seetõttu, et on vaja toimivaid vahendeid, millega toetada sissetulekut, vähendada bürokraatiat, lihtsustada kehtivaid õigusakte ja parandada põllumajandustöö tunnustamist ühiskonnas, kuna need on peamised elemendid loomakasvatuse pikaajalise elujõulisuse tagamiseks ELis; kutsub komisjoni üles loomakasvatussektorit toetama ja jätkama oma loomakasvatusstrateegia vastuvõtmist;

20. juhib tähelepanu sellele, et investeeringud uutesse loomakasvatusrajatistesse ja olemasolevate renoveerimisse toovad kaasa märkimisväärseid kulusid ning neid tuleb kavandada ja ellu viia pika aja jooksul; hoiatab, et loomade heaolu käsitlevate õigusaktide läbivaatamine võib viia selleni, et loomakasvatusrajatised kaotavad oma load, mis tähendab, et need tuleb ümber ehitada suurte kuludega aastaid enne nende kavandatud eluea lõppu; kutsub komisjoni üles edendama ja stimuleerima oma võimaluste piires lubade andmise häid tavasid liikmesriikides;

21. rõhutab, et kestlik loomakasvatus, eelkõige väikestes ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtetes, on maapiirkondade sotsiaal-majandusliku elujõulisuse jaoks põhjapaneva tähtsusega, eriti mägipiirkondades, tiheda loomakasvatusega piirkondades ja ebasoodsas olukorras olevates piirkondades, nagu püsirohumaad, turbaalad ja niidud, kus see on sageli peamine või isegi ainus elujõuline majandustegevus ning toetab tootmist, majanduskasvu ja maastiku säilitamist; rõhutab, et loomakasvatus loob maapiirkondades töökohti ja aitab vältida rahvastikukadu, kuid lisaks sellele aitab kaasa ka aktiivsele maaharimisele, tulekahjude ennetamisele, elurikkuse säilitamisele ning kultuuri- ja maastikupärandi säilitamisele; rõhutab, et paljudes piirkondades on loomakasvatusel asendamatu roll territoriaalses ühtekuuluvuses ja kogukondade elushoidmises; rõhutab, et ekstensiivne karjakasvatus on toimiv viis põllumajandustootjate premeerimiseks nende pakutavate ökosüsteemi teenuste eest;

22. kutsub komisjoni üles käivitama kava, millega edendatakse uusi tehnoloogiaid, söödainnovatsiooni ja karja geneetilist parandamist, suurendatakse investeeringuid loomakasvatust ja geneetikat

käsitlevatesse avaliku ja erasektori teadusuuringutesse, hõlbustatakse heade tavade levitamist, selle asemel et kehtestada suuremahulised arvulised karja restruktureerimise meetmed, mis vähendaksid ja ohustaksid Euroopa toidualast sõltumatust ja toiduga kindlustatust, ning optimeeritakse tootmist ja tõhusust; rõhutab, et tõuaretus on oluline vahend tootlikkuse, tõhususe ja loomatervise parandamiseks; rõhutab, et EL on tõuaretuse ja geneetika alastes teadusuuringutes ja innovatsioonis juhtival kohal;

23. nõuab, et koostataks kava, mille eesmärk on kaitsta mitmesuguste ohustatud traditsiooniliste tõugude genofonde, edendada kohalikke liike ja kasvatada kohaliku kliimaga paremini kohanenud algupäraseid tõuge ning levitada parimaid tavasid, säilitades samal ajal geneetilise mitmekesisuse; rõhutab vajadust säilitada komisjoni määruse (EL) 2022/2472[30] artikli 27 kohane abi, et toetada geneetika edusamme loomakasvatuses; rõhutab tungivat vajadust edendada teadusuuringuid, innovatsiooni ja tõenduspõhiste tavade kasutuselevõttu, mis parandavad kariloomade kestlikkust keskkonna-, sotsiaalses ja majanduslikus mõõtmes, sealhulgas sihipäraste investeeringute kaudu geeniuuringutesse, toiteväärtuse tõhususse ja pikaajaliste tootmisomaduste valikusse, ning vajadust stimuleerida ja rahastada teadusuuringuid ja innovatsiooni kariloomadega tihedalt asustatud piirkondades, et vähendada keskkonnamõju, edendades samal ajal kõrgeid loomade heaolu standardeid ning edendades integreeritud ja vastupidavaid kariloomade tarneahelaid; märgib, et geneetilise kvaliteedi parandamine koos hea juhtimise ja innovatsiooniga võib vähendada heitkoguseid ja pakkuda kestlikku alternatiivi järskudele ümberkorraldustele, mis ohustavad põllumajandusettevõtete elujõulisust ja ELi toidualast sõltumatust;

24. tunnustab asjaolu, et komisjoni põllumajandus- ja toidualases visioonis juhitakse tähelepanu sellele, et ÜPP on jätkuvalt tähtis põllumajandustootjate sissetuleku toetamiseks ning et ÜPP otsetoetustel on jätkuvalt oluline roll põllumajandustootjate sissetuleku toetamisel ja stabiliseerimisel; rõhutab, kui tähtis on kaitsta otsest sissetulekutoetust ja kõiki praegu ÜPP rahastatavaid programme, kuna loomakasvatussektor ja segapõllumajandussektor on praeguse ÜPP ulatuslikud toetusesaajad esimeses sambas (otsetoetused, veise-, vasika-, lamba- ja kitseliha tootmise kohustusega seotud toetused) ja teises sambas, kus toetatakse eelkõige investeeringuid ning looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tulenevate piirangute ja põllumajanduse keskkonna- ja kliimakohustustega seotud makseid; märgib, et majanduslik elujõulisus ja ebapiisav põlvkondade vahetumine on paljude

---

30 Komisjoni 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2472 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 327, 21.12.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2472/oj).

põllumajandusettevõtete jaoks probleem, mis nõuab erilist tähelepanu ja tootmisega seotud toetusi, ning rõhutab aktiivsetele põllumajandustootjatele tootmiskohustusega seotud toetuste andmise tähtsust; nõuab järgmises mitmeaastases finantsraamistikus ÜPP jaoks sihtotstarbelist ja tugevat eelarvet ning märgib, et seda tuleb hoida vähemalt praeguse ÜPP eelarve tasemel reaalväärtuses, võttes samal ajal arvesse ka inflatsiooni;

25. rõhutab ühistute keskset rolli, arvestades loomsete toodete riknevust ja suuri tehingukulusid, ning kutsub komisjoni üles neid toetama, et suurendada vastupanuvõimet, tootjate mõjuvõimu, kaassaaduste väärtustamist ja põlvkondade vahetumist ning edendada ringmajanduse lähenemisviise; nõuab, et ÜPP toetust kohandataks vastavalt põllumajandusettevõtete, eelkõige väike- ja pereettevõtete oludele ning et loomakasvatussektoris oleks võimalik maksta toetust looma kohta; rõhutab vajadust suurendada põllumajandustootjate majanduslikku elujõulisust mitmekesistamise ja riskijuhtimisvahendite abil, et parandada konkurentsivõimet, kasumlikkust ja pikaajalist vastupanuvõimet;

26. märgib, et põllumajandustootjad seisavad silmitsi kasvavate ja mitmesuguste riskidega, nagu ettearvamatud turud, kliimamuutused ja nendega seotud äärmuslikud ilmastikunähtused, loomataudid, geopoliitilised pinged ja kaubanduslepingute ebakindel mõju; kutsub sellega seoses komisjoni üles tugevdama kriisiohjevahendeid ja suurendama põllumajanduse kriisireservi 2027. aasta järgses ÜPPs ning kombineerima seda uute konkreetsete rahastamisvahendite loomisega, mida rahastatakse väljaspool ÜPPd, kuna need meetmed on olulised, et paremini tegeleda ELi põllumajandustootjate majandusliku kahju ja lisakuludega ning tagada neile suurem stabiilsus;

27. kutsub komisjoni üles tuginema olemasolevale ÜPP toetusele, et tugevdada finants- ja sotsiaal-majanduslikke mehhanisme; rõhutab, et ÜPP toetused on jätkuvalt olulised kariloomade sissetuleku järjepidevuse tagamiseks, eelkõige veise-, piima-, lamba- ja kitsekasvatusele spetsialiseerunud põllumajandusettevõtetes ning ekstensiivse karjatamise kaudu keskkonnateenuseid osutavates ettevõtetes; rõhutab, et 2027. aasta järel on vaja üleminekuperioodi, mis võimaldaks uute reeglitega kohaneda; väljendab heameelt selle üle, et ÜPP koondpaketti lisati kõrge geneetilise väärtusega veiste, lammaste ja kitsede omandamine Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi rahastamiskõlblike kulude hulka; kutsub komisjoni üles laiendama seda sätet aretuseks mõeldud suure geneetilise väärtusega sigadele, arvestades nende tähtsust Euroopa loomakasvatussektori konkurentsivõime ja vastupanuvõime jaoks; rõhutab vajadust säilitada 2027. aasta järgses ÜPPs vähemalt samal tasemel ambitsioonid; kutsub komisjoni üles tunnistama tihedalt asustatud piirkondade loomakasvatajate erivajadusi ja pakkuma piisavat ÜPP toetust, märkides, et tasakaalustatud piirkondlikku arengut saab edendada põllumajandusettevõtete arvu ja kohaliku

taristu, näiteks tapamajade, söödaveskite ja töötlemisrajatiste säilitamisega;

28. nõuab ekstensiivse ja rohul põhineva loomakasvatuse stimuleerimist, eelkõige ÜPP raames;

29. rõhutab vajadust peatada ja pöörata ümber kapitali vähenemine loomakasvatussektoris ning tagada kõikide imporditavate toodete täielik vastavus ELi standarditele; kutsub komisjoni üles töötama välja konkreetsed strateegiad, et tagada võrdsed tingimused ja suurem kooskõla komisjoni kaubandus- ja kestlikkuspoliitika vahel; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma paremini arvesse põllumajandussektori eripära, tagama täieliku vastavuse ELi standarditele, lisades kaubanduslepingutesse peegelklauslid, ning kaitsma Euroopa põllumajandust, toidutootmist ja rahvatervist kõigis kaubanduslepingutes; rõhutab sellega seoses, et rahvusvahelised kaubanduslepingud ei tohiks negatiivselt mõjutada Euroopa põllumajandust, peaksid tagama vastavuse ega tohiks ohustada rahvatervist; toonitab, et turusekkumisi on vaja kiirelt kohandada, ajakohastades kaitseklauslite võrdlushindu vastavalt uutele turutingimustele ja juhtimisvahenditele;

30. rõhutab, et loomakasvatajad peaksid saama kasu ka süsinikupõllundusest saadavast täiendavast tuluvoost; nõuab sellega seoses järkjärgulist üleminekut praeguselt süsteemilt, mis keskendub ettenähtud tavadele ja eelnevale haldusloale, tulemuspõhisele heitkoguste haldamise raamistikule, võimaldades samal ajal loomakasvatajatel otsustada, milliseid meetodeid ja tehnoloogiaid nad kasutavad, ning säilitades seeläbi ettevõtlusvabaduse ja tagades vastutavuse nende eesmärkide saavutamise eest;

31. nõuab tungivalt, et komisjon vaataks läbi lihatöötlemist käsitlevad eeskirjad, näiteks liha kontrollimiseks kasutatava tehnoloogia, ning ühtlustaks lihasisalduse hindamise miinimumsuunised, mis praegu piiravad loomarümpade täielikku ärakasutamist, et suurendada tarneahela läbipaistvust ja tagada põllumajandustootjatele suurem sissetulek;

32. märgib, et loomakasvatussüsteemide puhul võiks eelkõige ära kasutada tavasid ja tehnoloogiat, mis aitaksid parandada loomade tervist ja heaolu ning tõsta tulemuslikkust, sealhulgas näiteks odavamad ja integreeritud süsteemid ja täppisloomakasvatus, ning kasutada uusi digitehnoloogia lahendusi, mis parandavad loomade ja süsteemide haldamist, andmetöötlust ja jälgitavust; nõuab, et komisjon annaks aru loomakasvatuse kestlikkuse parimatest tavadest ja pakuks välja konkreetsed meetmed, mis toetavad sektoris innovatsiooni, tulemuslikkust ja vastupanuvõimet, sealhulgas olemasolevate ühiste andmebaaside ja algtõugude geenipankade parem kasutamine, et võimaldada aretajatel, kes seda soovivad, jätkata teatavate põlistõugude aretamist; toob esile digioskuste lõhe maa- ja linnapiirkondade vahel; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles

tagama, et digiüleminek tooks põllumajandustootjatele kasu;

33. toonitab, et püüdlused loomade tootlikkust suurendada või kliimaeesmärke saavutada ei tohi kahjustada loomade tervist ja heaolu;

34. julgustab sellise poliitika väljatöötamist, mis aitab põllumajanduslikel pereettevõtetel ning noortel ja alustavatel põllumajandustootjatel säilitada ja täiustada kestlikku ja väikesemahulist loomakasvatust kui elatusallikat ja toiduga kindlustatuse vahendit; juhib tähelepanu sellele, et seetõttu on vaja tugevate ja sihtotstarbeliste rahastamisvahendite abil toetada põllumajandustootjaid, et nad suudaksid turul kanda kinnitada ja seeläbi finantssurvega paremini toime tulla; rõhutab, kui olulised on kollektiivsed struktuurid, nagu põllumajandustootjate omandis olevad ja nende juhitavad ühistud ja tootjaorganisatsioonid;

35. toonitab vajadust suurendada toetust äärepoolseimatele piirkondadele, kus struktuursed ja geograafilised tingimused toovad kaasa palju suuremad põllumajandustootmise kulud; kutsub komisjoni üles ajakohastama järgmises mitmeaastases finantsraamistikus kõrvalisele asukohale ja saarelisele asendile vastavate valikmeetmete programmi (POSEI) rahastamist, et võtta arvesse inflatsiooni alates 2007. aastast; märgib, et kasvavate tootmis-, transpordi- ja tarnekuludega tegelemiseks ei piisa üksnes indekseerimisest; rõhutab, et põllumajandustootmise säilitamiseks, põllumajandusettevõtete elujõulisuse tagamiseks ning ELi majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse säilitamiseks kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 349 on oluline POSEI piisav rahastamine;

36. kutsub komisjoni üles tunnistama mägipiirkondade ja ebasoodsas olukorras olevate piirkondade, sealhulgas saare-, sisemaapiirkondade, äärealade ja äärepoolseimate piirkondade loomakasvatajate eriomaseid vajadusi ja probleeme ning tagada ÜPP kaudu piisav toetus, eelkõige tootmiskohustusega seotud toetuste, sektoripõhiste sekkumiste ja sihipäraste maaelu arengu meetmete kaudu; rõhutab, et loomakasvatuse säilitamine äärealadel, saartel ja vähem soodsates piirkondades aitab kaasa keskkonnakestlikkusele, kuna hoiab ära maa kasutamata jätmise, toetab elurikkust ja säilitab pärandkooslusi, annab põllumajandustootjatele täiendavat sissetulekut, toetab maapiirkondades elatusallikaid ja aitab maapiirkondi taasasustada; tõstab esile, kui oluline on tagada äärepoolseimate piirkondade esindajate aktiivne osalemine kõrgetasemelises töörühmas, kuna nende piirkondade geograafilised, sotsiaal-majanduslikud ja tootmisalased iseärasused tekitavad eripäraseid probleeme, mis nõuavad ELi poliitikameetmete väljatöötamise protsessis erilist tähelepanu;

37. toonitab, et kestlike loomakasvatussüsteemide toetamiseks on vaja üleilmset koostööd ja innovaatilist teadmussiiret eelkõige neist

Euroopa piirkondadest, kus muu hulgas elanikkonna kiirest kasvust ja linnastumisest tingitult on märkimisväärselt tulemuslikud loomakasvatussüsteemid;

38. nõuab tungivalt, et liikmesriigid ja komisjon investeeriksid haridusse, koolitusse ja taristusse, mis võimaldaks põllumajandustootjatel rakendada kestlikumaid, tulemuslikumaid ja loomade tervise ja heaolu seisukohast paremaid loomakasvatustavasid, sealhulgas digitaliseerimisse, rakendusuuringutesse, teadmussiirdesse ja koolitusse, kus keskendutakse uuenduslikele epideemiate varajase avastamise ja ennetamise vahenditele ja tehnoloogialahendustele, näiteks loomatervise seire süsteemidele; rõhutab sellega seoses sõltumatute nõustamisteenuste tähtsust ja kutsub liikmesriike üles ÜPPd täielikult ära kasutama, et neid teenuseid nõuetekohaselt rahastada;

39. nõuab lihtsamaid loomade heaolu norme, mis keskenduvad põllumajandustootjate abistamisele pigem hariduse ja toetuse kui jõustamisele suunatud meetodite kaudu;

40. nõuab tungivalt, et komisjon esitaks oma järeldused sellise loomade heaolu märgistuse süsteemi väljatöötamise kohta, mis tagab tarbijatele piisava ja ühtse teabe, vältides seeläbi ohtu siseturule, mida tekitab kohalike loomade heaolu kavade rohkus;

41. juhib tähelepanu sellele, et kuna ainult 12 % ELi põllumajandusettevõtteid juhivad alla 40-aastased inimesed, ohustab noorte põllumajandustootjate nappus Euroopa loomakasvatussektori majanduslikku elujõulisust, põlvkondade järjepidevust ja kestlikkust tulevikus; nõuab seetõttu tungivalt, et komisjon parandaks tegevuse alustamise toetuse tulemuslikkust loomakasvatussektoris tegevuse alustamise tõkete, sealhulgas suurte alustamiskulude ületamisel; toob esile raskused noorte põllumajandustootjate meelitamisel loomakasvatussektorisse, mis on väheatraktiivne töö nõudliku olemuse tõttu: pikk tööaeg, piiratud võimalused vabaks ajaks ja asendusteenuste puudumine, ning vajaduse võtta arvesse loomakasvatusettevõtetes töötavate naiste kasvavat arvu, edendades sooliselt kaasavaid meetmeid ja võimalusi;

42. tunneb heameelt komisjoni välja töötatud põlvkonnavahetuse strateegia üle; kutsub komisjoni üles esitama soovitusi ja uurima lahendusi, kuidas kõrvaldada peamised takistused noorte loomakasvatajate tegevuse alustamisel (eelkõige suured alginvesteeringud taristusse, raskused maa omandamisel, eelkõige liikmesriikidevaheliste erinevuste tõttu, piiratud juurdepääs laenudele, tööjõupuudus, riskijuhtimisega seotud küsimused, loomahaiguste ennetamine ja tõrje ning bürokraatlik koormus);

43. kutsub komisjoni üles kaaluma võimalust anda noortele põllumajandustootjatele rohkem otsetoetusi; rõhutab lisaks vajadust luua sobivad tingimused inimväärseks pensionile jäämiseks; rõhutab,

et põllumajandustootjate uue põlvkonna ligimeelitamiseks ja hoidmiseks on olulised tingimused laenu saamise ja maa omandamise hõlbustamine, eriti liikmesriikides, kus maa on kallis, kariloomade kvaliteeti tehtavate investeeringute suurendamine ja teenuste parandamine maapiirkondades; toonitab, et liikmesriikidele antud nõuanne eraldada 6 % ÜPP eelarvest põlvkonnavahetusele ei ole piisavalt siduv, et tagada noortele põllumajandustootjatele piisav toetus;

44. väljendab heameelt selle üle, et komisjon tutvustas ELi biomajanduse strateegiat; kutsub komisjoni üles tunnistama uuendusliku loomakasvatuse osatähtsust ringluse edendamisel ja täielikult ära kasutama energiatootmise, eelkõige biogaasi ja biometaani potentsiaali, kääritussaaduse kasutamist bioressursipõhise väetisena ning loomakasvatuse kõrvalsaaduste väärtustamist jäätmekäitlussektori kaudu, et loomakasvatajatel oleks täiendavaid sissetulekuallikaid; rõhutab, et suure loomakasvatustihedusega piirkondadel on biomajanduses oluline roll, kuna nende lähedus linnapiirkondadele ja lühikesed vahemaad võimaldavad koostööd ringmajanduses, mis suudab ära kasutada inimeste tekitatud jäätmevooge ja töödelda põllumajandusettevõtete jäätmevooge;

45. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema kindlaks piisavad ja pikaajalised rahastamisvõimalused ennetusmeetmete võtmiseks ja põllumajandustootjatele makstavate hüvitiste jaoks, mis võivad hõlmata ÜPPd, kuid ei tohiks sellega piirduda, mitte ainult suurkiskjate rünnakute tõttu kantud kahjude ja kulude puhul, vaid ka leevendusmeetmete jaoks, sealhulgas nõustamisteenused, teadmiste jagamine ja põllumajandustootjate koolitamine kariloomade ja suurkiskjate kooseksisteerimise teemal;

46. rõhutab, et elupaikade direktiivi[31] sihipärane muutmine nii, et ELi õigusaktid oleksid kooskõlas ajakohastatud Berni konventsioonis ette nähtud hundi kaitse tasemega, on vajalik selleks, et tagada suurem paindlikkus hundipopulatsioonide haldamisel kogu ELis ja minimeerida sotsiaal-majanduslikku mõju; toonitab vajadust võtta arvesse liikide märkimisväärset piiriülest liikuvust ja asjaolu, et sama liigi eri populatsioonide kaitsestaatus võib piirkonniti erineda; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles veelgi intensiivistama piiriülest koostööd nendes küsimustes;

Keskkonnakestlikkus

47. tunnistab loomakasvatuse, eelkõige rohumaapõhiste süsteemide tähtsust ringmajanduslike põllumajandussüsteemide säilitamisel, ökosüsteemi teenuste edendamisel ning kliima- ja keskkonnateenuste osutamisel, sest need süsteemid seovad süsinikku, parandavad vee

---

31 Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

kvaliteeti ja mulla seisundit, kaitsevad elurikkust, loovad loomastikule ja taimestikule elupaiku, aitavad säilitada mitmekesiseid ja avatud maastikke, eelkõige mägipiirkondades, ning kasutavad ära väheviljakat maad, mis ei sobi inimestele toidu tootmiseks; rõhutab, et lihtmaolised liigid, nagu kodulinnud ja sead, võivad ringlust veelgi tulemuslikumaks muuta, kui nende sööta lisatakse jäätmevoo tooteid ja võetakse ringlusse biomass; nende sõnnik omakorda on väärtuslik loodusliku väetise allikas taimekasvatuses; toonitab, et kariloomade arvu märkimisväärne vähendamine võib neid ökosüsteemi funktsioone kahjustada;

48. kutsub komisjoni üles pakkuma välja vahendeid, millega suurendada tõhusamate põllumajandussüsteemide kaudu loomakasvatuse osatähtsust keskkonna ja kliima stabiilsuse jaoks oluliste rohumaade säilitamisel , parandada loomakasvatussüsteemide kestlikkust nende tõhusamaks muutmise teel ning tagada loomakasvatussektori töötajatele suurem sissetulek;

49. rõhutab, kui tähtis on integreerida kariloomad kestlikesse põllumajandusmudelitesse, sealhulgas segapõllumajanduse süsteemidesse, tagades toitainete tasakaalustatud kättesaadavuse ja vähendades konkurentsi ressursside pärast; rõhutab, kui oluline on tõhus loomakasvatus kestlikkuse ja toiduvajaduste tasakaalustamiseks, ning rõhutab rotatsioonilise ja vabakarjatamise soodsat mõju sööda tootmisele, süsiniku sidumisele, mulla kvaliteedile, elurikkusele ja põuakindlusele; toonitab vajadust suurendada teadlikkust hästi majandatud loomade keskkonnakasust;

50. kutsub komisjoni üles suurendama liikmesriikide võimalusi toetada ÜPP kaudu põllumajandustootjaid maastike säilitamisel, vähendades samal ajal regulatiivseid takistusi karjamaade täielikule kasutamisele ja tagades ELi põllumajandusmaa tugevama kaitse maa hõivamise, degradeerumise ja konkureerivate mittepõllumajanduslike kasutusviiside eest;

51. rõhutab, et põllumajandussüsteemide jaoks on väga tähtis ühendada taimekasvatus loomakasvatusega, et lihtsustada toitainete ringlussevõttu, eelistades sünteetilistele väetistele orgaanilisi väetisi, et vähendada seeläbi kemikaalide tarbimist ning suurendada mullaviljakust ja elurikkust;

52. kutsub komisjoni üles – tunnistades küll tavaväetiste tootmise strateegilist tähtsust ELis Euroopa konkurentsivõime jaoks – toetama loomasõnniku kasutamist teatavate põllukultuuride puhul ning kiirendama alternatiivsete väetisetoodete, nagu kääritussaadused ja RENURE-materjalid, heakskiitmist ja kasutuselevõttu, et tõhustada toitainete ringlussevõttu, vähendada sõltuvust kolmandatest riikidest imporditud sünteetilistest väetistest ja edendada ringlust loomakasvatussüsteemides; tunnistab loomakasvatussektori strateegilist tähtsust sõltuvuse vähendamisel sünteetilistest sisenditest ning märgib, et nii kääritussaaduse kui ka sõnnikust

saadava taaskasutatava lämmastiku (RENURE) kasutamise soodustamisega aidatakse kaasa ringmajandusele ja ühtlasi ELi majanduse süsinikuheite vähendamisele, kuna kasvuhoonegaaside heide väheneb, taastuvenergia tootmist toetatakse ning väheneb ELi sõltuvus imporditud fossiilkütustest;

53. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle vaadata sihipäraselt läbi nitraadidirektiiv[32], et võimaldada RENURE-väetiste kasutamist üle sõnniku laotamiseks kehtestatud piirmäära ning viia see kooskõlla uusimate teaduslike tõendite ja uuenduslike väetamistavadega, sealhulgas sõnniku kasutamisega, et edendada toitainete ringmajandust, jätkates samal ajal vee kvaliteedi kaitsmist; viitab hiljutistele uuringutele liikmesriikidele tehtud erandite kasulikkuse ja mõju puudumise kohta vee kvaliteedile;

54. kutsub komisjoni üles tagama aretajatele õiglased hinnad või nõuetekohased hüvitised, arvestades väetiste hinna tõusu;

55. kutsub komisjoni üles investeerima innovatsiooni ja taristusse, mis võimaldavad sõnnikust saadud väetiste ja loomakasvatusest pärit biogaasi laialdasemat kasutamist kooskõlas ELi kliima- ja energiaeesmärkidega;

56. kutsub komisjoni üles vaatama läbi põllumajandustoodete, kõrvalsaaduste ja jääkide jäätmeteks liigitamist, et hõlbustada nende kasutamist toorainena; toonitab, et põllumajandusloomad on põllumajandussektoris ringmajanduse asendamatu osa, ning rõhutab vajadust tunnustada rohkem loomakasvatuse panust biomajandusse; selleks tuleks terviklikumalt läheneda toitainete ja süsinikuringele kõikides toidutootmise ja toiduks mittekasutatavate toodete tootmise valdkondades; kutsub komisjoni üles tuginema loomakasvatussektori käsitlemise puhul teadusuuringute tulemustele ja hõlbustama teadusuuringuid sööda arendamise kohta ringmajanduse mudelis; kutsub komisjoni üles vaatama läbi muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomseid kõrvalsaadusi käsitlevad määrused, et lihtsustada madala riskiastmega toodete, näiteks villa kasutamist;

57. hoiatab universaalse poliitika eest, mille eesmärk on kariloomade populatsiooni ulatuslikult vähendada, sest see võib süvendada keskkonnaseisundi halvenemist ja ohustada toidusüsteemi vastupanuvõimet; märgib eelkõige, et mäletsejaliste arvu vähendamine võib kaasa tuua maakasutuse muutuse, mis avaldab sellist negatiivset mõju nagu maa kasutamata jätmine, metsastumine, elurikkuse kadu ja suurem maastikupõlengute oht;

58. nõuab suuremaid investeeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni, et optimeerida taime- ja loomakasvatustavasid ja

---

32 Nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/676/oj).

vähendada põllumajandusloomade ökoloogilist jalajälge; see hõlmab ka taimesortide ja loomatõugude aretamist, sööta, karjatamist ning sõnnikukäitluse ja põlluharimise meetodeid, mis suurendavad kestlikkust;

59. rõhutab, kui oluline on strateegia, milles võetakse arvesse kogu põllumajandustsüklit, toetatakse optimaalset külvikorra planeerimist, maksimeeritakse põllumaa kasutamist ning parandatakse ja kohandatakse põllumajandustootjate kasvatatud sööda koostist, alustades taimesortidest, mis võimaldavad heitkoguseid vähendada; toonitab, kui oluline on taastada põllumajanduses ettevõtlusvabadus, mis võimaldab põllumajandustootjatel arendada ja valida ventilatsiooni-, loomapidamishoonete ja söötmissüsteeme, mis on kohandatud nende konkreetsetele oludele ja sobivad kõige paremini nende tootmissüsteemidega;

60. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tagaksid, et kariloomadega seotud õigusraamistikud töötatakse välja läbipaistvalt, tuginedes usaldusväärsetele teadusuuringutele, kaasates täielikult sidusrühmi, eelkõige põllumajandustootjaid ja loomakasvatajate organisatsioone, ning pidades silmas pikaajalisi stsenaariume, mis võimaldavad järkjärgulist kohanemist; soovitab, et otsustusprotsess peaks põhinema tegelikel avalikel konsultatsioonidel, üksikasjalikel mõju-uuringutel ja pidevatel tagasisidemehhanismidel, et tagada tulemuslik ja kohalikul tasandil aktsepteeritud rakendamine;

61. nõuab rohkem poliitilist manööverdamisruumi, et hõlbustada eesmärgipõhist lähenemisviisi, kasutades ülalt-alla meetmete asemel põllumajandusettevõttepõhist võrdlemist; see tähendab, et põllumajandustootjatel peaks olema vabadus valida, milliseid meetmeid võtta, tingimusel et need aitavad kaasa seatud eesmärkide saavutamisele;

62. kutsub komisjoni üles pakkuma välja vahendeid, mis suurendavad loomakasvatuse rolli keskkonna ja kliima jaoks tähtsate rohumaade säilitamisel ekstensiivsemate põllumajandussüsteemide kaudu ning parandavad intensiivsete süsteemide kestlikkust;

Loomakasvatuse sotsiaalne mõõde ja sektorile eriomased probleemid

63. rõhutab, et loomakasvatuspoliitika väljatöötamisel tuleb ilmtingimata tugineda rangeimatele teaduslikele standarditele, tagades tasakaalustatud ja tervikliku arusaama loomakasvatuse panusest ja probleemidest;

64. rõhutab läbipaistva, kättesaadava ja tõenduspõhise teadusliku teabevahetuse tähtsust, et võidelda väärinfo ja ideoloogilise kallutatuse vastu loomakasvatust ning liha tootmist ja tarbimist puudutavas avalikus arutelus; juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et Maailma Terviseorganisatsioon soovitab tarbida

loomseid valke mitmekesise ja tasakaalustatud toitumise osana;

65. rõhutab, et poliitilised otsused ja ühiskonna arusaamad peaksid põhinema usaldusväärsetel teaduslikel tõenditel, mis kajastavad tootmissüsteemide mitmekesisust, nende panust inimeste toitumisse, maapiirkondade majandusse ja keskkonnakestlikkusse, ja edendavad seeläbi loomakasvatussektori positiivsemat kuvandit; selleks on oluline tõhustada dialoogi teadlaste, poliitikakujundajate, tootjate ja tarbijate vahel, soodustades teadlikku, tasakaalustatud ja polariseerimata lähenemisviisi loomakasvatuse osatähtsusele Euroopa ühiskonnas; toonitab, et oluline on teavitada tarbijaid, et loomsete valkude tarbimine mitmekesise ja tasakaalustatud toitumise osana on kasulik;

66. väljendab heameelt selle üle, et komisjon tegi ettepaneku tõstatada uuesti liha ja liha jaotustükkide tähistamiseks kasutatavate nimetuste küsimus, et kaitsta loomseid saadusi, ja keelata nende nimetuste kasutamine mitteloomsete saaduste märgistamiseks, ning on veendunud, et seda sätet tuleks kohaldada rakukultuurist saadud toodete ja hübriidtoodete suhtes, mis koosnevad loomsete ja taimsete valkude segust; tuletab meelde, et selline kaitse kehtib piimatoodete puhul; toonitab, et selge, õiglane ja läbipaistev märgistamine on hädavajalik, et tagada tõeline läbipaistvus tarbijate jaoks ja edendada seda ning tõsta esile ELi loomsete saaduste kvaliteeti, sealhulgas juhtides tähelepanu nende tunnustatud märgistele ja lühikestele tarneahelatele;

67. nõuab tungivalt, et kõigi tasandite poliitikakujundajad järgiksid toitumissuuniste väljatöötamisel tõenduspõhiseid standardeid ning tunnistaksid täielikult liha, piimatoodete ja munade toitumisalast, kultuurilist ja majanduslikku tähtsust, võttes ühtlasi arvesse loomsete saaduste taskukohasust ja loomse valgu tarbimise tegelikku osakaalu eri piirkondades;

68. kutsub komisjoni üles vaatama läbi määrust (EL) nr 1169/2011[33], et kehtestada kohustuslik päritolumärgistus kõigile ELi turule lastavatele liha sisaldavatele toodetele, isegi kui liha ei ole peamine koostisosa, märkides selgelt ära ELi/ELi-välise päritolu; kutsub komisjoni üles hindama, kas on võimalik kehtestada kohustuslik märge liha päritoluriigi kohta, kui liha on kasutatakse töödeldud toodete koostisosana;

---

33 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj).

69. kutsub komisjoni üles tegema koostööd teadlastega, et esitada uuringuid asendustoiduainete mõju kohta; hoiatab, et traditsioonilise loomse päritoluga toidu asendajatena ei tuleks kriitikavabalt toetada toitumis- ja keskkonnanõuetele mittevastavaid asendustoiduaineid, sealhulgas selliseid, mis ei anna samu bioaktiivseid ühendeid või olulisi mikrotoitaineid, mida leidub kvaliteetses süsteemis kasvatatud ja tervete loomade lihas, ning hoiatab eriti nende lisamise eest lastele ja noortele mõeldud toidupakkidesse lasteaedades ja koolides; märgib, et traditsioonilised loomsed toiduained koos taimsete toiduainetega võivad aidata kaasa tasakaalustatud ja täisväärtuslikule toitumisele;

70. nõuab, et komisjon viiks enne põllumajandussektorit mõjutavate uute seadusandlike ettepanekute esitamist läbi põhjaliku mõjuhinnangu, mis põhineb uusimatel teaduslikel tõenditel ja nõuetekohasel konsulteerimisel kõigi asjaomaste sidusrühmadega;

71. väljendab sügavat muret kasvava püüdluse pärast tõsta esile sünteestoiduaineid, näiteks laboris kasvatatud valke, ilma et oleks veenvaid teaduslikke tõendeid nende ohutuse, tööstusliku elujõulisuse ja keskkonnakasu kohta; rõhutab, et on vaja viia läbi teaduslikel tõenditel põhinevad nõuetekohased mõjuhinnangud, võttes arvesse kõiki ohutuse, keskkonnamõju, turumõju ja tarbijakaitsega seotud aspekte, enne kui tehakse ettepanek kujunemisjärgus toidutehnoloogiaid käsitleva uue õigusraamistiku kohta, pöörates eelkõige tähelepanu selgele ja asjakohasele märgistamisele;

72. rõhutab mäletsejaliste ökoloogilist rolli ja loodusliku liha toiteväärtust ning rõhutab, et sünteestoiduainete tootmine sõltub suurel määral väga tööstuslikest ja energiamahukatest protsessidest, mis nõuavad märkimisväärsel hulgal keemilisi sisendeid, ning see on vastuolus ELi propageeritavate kestlikkuse põhimõtetega; juhib tähelepanu asjaolule, et sünteestoit ei ole seni veel elujõuline lahendus ega ohutu alternatiiv traditsioonilisele põllumajandusele ja loomakasvatusele ning et selle edendamine võib ohustada tuhandeid põllumajanduslikke pereettevõtteid; kutsub komisjoni üles viima läbi sünteestoiduainete rangeid ja sõltumatuid hindamisi seoses tervise-, keskkonna- ja sotsiaal-majandusliku mõjuga, samuti seoses tarbijakaitse küsimustega ja mõjuga traditsioonilisele põllumajandusele ja loomakasvatusele; nõuab, et olemasolevad õigusraamistikud keskenduksid selgelt tarbijate, Euroopa tootjate ja maapiirkondade kaitsmisele;

73. rõhutab loomakasvatussektori olulisust, kuna see aitab kaasa toiduga kindlustatusele, töökohtade loomisele, kohalikkuse säilitamisele ja edendamisele ning majanduslikule stabiilsusele kogu ELis; tunnustab loomakasvatuse laiemat rolli mitte ainult toidu ja keskkonnateenuste pakkujana, vaid ka sotsiaalse vastutuse, inimväärsete töötingimuste ja maaelu arengu edendajana; rõhutab, et ÜPP tulemusnäitaja I.24 „Maapiirkondade töökohtadesse panustamine“ on tähtis, sest

juhib tähelepanu loomakasvatuse, eelkõige pere- ja väikeettevõtete osatähtsusele kohaliku tööhõive säilitamisel;

74. toonitab, et ilma piisava rahastamiseta muutub sektor noorte jaoks üha ebaatraktiivsemaks, see aga ohustab mitte ainult töökohtade kadumist, vaid seab ohtu ka ELi toidualase ja sotsiaalse konkurentsivõime;

75. juhib tähelepanu sellele, et oluline on tunnustada ja rõhutada naiste märkimisväärset osatähtsust loomakasvatusettevõtetes, kus lisaks igapäevasele tööle vastutavad nad sageli teadmiste haldamise ja järgmisele põlvkonnale edastamise eest; rõhutab sellega seoses, et põllumajanduslik pereettevõtlus, milles naistel ja perekonnal on keskne koht, on Euroopa loomakasvatuse selgroog ning seda tuleks toetada konkreetse poliitikaga, milles tunnistatakse selle majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist tähtsust; on seetõttu seisukohal, et Euroopa avalik poliitika peaks hõlmama tulemuslikumat soolist vaadet ning edendama sihipäraseid meetmeid naissoost põllumajandustootjate toetamiseks, tagades võrdsed võimalused, nende panuse nähtavuse ning parema juurdepääsu koolitusele, rahastamisele ja esindatusele otsustusprotsessides;

76. rõhutab põllumajanduse ja loomakasvatuse olulist rolli kogukondadele sotsiaalsete hüvede pakkumisel: avatud ruumi säilitamine, haridus ja erivajadustega inimeste eest hoolitsemine nn sotsiaalse põllumajanduse vormis; toonitab vajadust säilitada põllumajandus ja loomakasvatus kõigis ELi piirkondades, et hõlbustada konkreetselt selliseid sotsiaalse põllumajanduse vorme ja maksta põllumajandustootjatele nende töö eest piisavat tasu;

77. rõhutab põllumajandustootjate vaimse tervise ja heaolu tähtsust ning nõuab, et tulevase ÜPP vahenditesse lisataks psühholoogilise toe, haldustoimingute lihtsustamise ning töö- ja eraelu tasakaalustamise meetmed, samuti eraldatuse vastu võitlemise meetmed;

Loomataudid

78. rõhutab, et loomataudidel on märkimisväärsed sotsiaal-majanduslikud, keskkonnaalased ja loomade heaoluga seotud tagajärjed põllumajandusettevõtte, kohalikul, riiklikul ja piirkondlikul tasandil; toonitab, et nende mõju loomakasvatusele suurendab tulevikus veelgi temperatuuri tõus ja tuulekiiruse suurenemine ning järjest sagenevad kliimaga seotud ekstreemsed ilmastikunähtused ELis; kõikide nende teemadega tuleb tegeleda;

79. rõhutab vajadust tugevdatud seire- ja ennetusmeetmete järele, et vältida loomataudide edasikandumist ELis nii ELi siseselt kui ka kolmandatest riikidest, ning nõuab ELi bioturvalisuse nõrkade kohtade süstemaatilist hindamist, keskendudes teadaolevate ja uudsete haiguste sisenemisteedele;

80. rõhutab, et kui ELi ühes liikmesriigis ei suudeta ennetada või tõrjuda

loomataude, võivad sellel olla vahetud tagajärjed teistele liikmesriikidele ja seega on vaja kooskõlastatud reageerimist; toonitab seetõttu, kui olulised ja kulutõhusad on ennetamine, eelkõige vaktsineerimine, varajane avastamine ja valmisolek, liikmesriikidevaheline asjakohane teabevahetus ja koordineerimine ning majandusliku hüvitamise vahendid loomakasvatajatele, kes kannatavad tervishoiumeetmete kohaldamise tõttu otsest ja kaudset kahju;

81. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama vahendid, mis on vajalikud, et rakendada tulemuslikke ja tõhusaid ennetus- ja kontrolliprogramme, sealhulgas rahalise, veterinaarse, tehnilise ja haldustoetuse, ning et teha teadusuuringud loomade sellise geneetilise valiku kohta, et resistentsus uute haiguste suhtes oleks suurem;

82. rõhutab, et oluline on võtta õigeaegseid ja tulemuslikke meetmeid loomataudide leviku kontrollimiseks; kutsub komisjoni üles tõhustama spetsiaalset kiirhoiatus- ja reageerimismehhanismi, mis aktiveeritakse loomataudi puhangu kahtluse või kinnitatud puhangu korral, et tagada riiklike ametiasutuste ja komisjoni vahel reaalajas teabevahetus epidemioloogilise olukorra kohta, hõlbustada riskihindamis- ja kontrollimeetmete koordineerimist liikmesriikide vahel ning tagada kõigi asjaomaste sidusrühmade, eelkõige põllumajandustootjate ja tarbijate, nõuetekohane teavitamine;

83. väljendab heameelt asjaolu üle, et 2023. aastaks oli EL juba täitnud poole oma 2030. aastaks seatud eesmärgist vähendada antimikroobikumide müüki ja kasutamist veterinaarmeditsiinis 50 % võrra; rõhutab vajadust jätkata neid jõupingutusi ja töötada välja ELi koordineeritud lähenemisviis loomataudide ennetamisele ja avastamisele koos varajase seire, vaktsineerimise ja bioturvalisuse meetmetega, et vältida loomataudide sagenemist, mis võib kahjustada antimikroobikumide vähendamise eesmärgi saavutamist;

84. rõhutab, kui oluline on välja töötada täiustatud diagnostikavahendid ning prognoosiva modelleerimise ja saastest puhastamise meetodid; kutsub komisjoni üles kaaluma loomakasvatuse kaitsmiseks ELi loomatervise standardite edasist tugevdamist, sealhulgas sätteid nakkushaigusohtu kujutavate metsloomapopulatsioonide vähendamiseks või välistamiseks ning vajaduse korral loomade sihipäraseks vaktsineerimiseks; see oleks täiendus kariloomade vastutustundlikule valikule ja aretamisele, mis võib aidata vähendada endeemiliste ja esilekerkivate taudide esinemist;

85. kutsub komisjoni üles tunnustama veterinaarravimite sektori osatähtsust ja toetama seda tema jõupingutustes viia biotehnoloogia laborist põllumajandusettevõttesse; selleks tuleks kiirendada ja ühtlustada regulatiivseid protsesse, rahastada ja laiemalt levitada loomatervisega seotud biotehnoloogiat, teavitades põllumajandustootjaid ja üldsust selle eelistest, pakkudes tööjõule

täiendus- ja ümberõpet ning toetades andmete kogumist ja tehisintellekti kasutamist põllumajandusettevõtetes ja loomatervise sektoris;

86. kutsub komisjoni üles suurendama nii otseste kui ka kaudsete kulude seiret ja aruandlust, et tõhustada ja kiirendada ELi ja liikmesriikide toetusmeetmeid; märgib sellega seoses, et FAO on välja töötanud uue puhangute kulude hindamise vahendi OutCosT (OUTbreak COSting Tool), mis võimaldab riikidel hinnata loomataudide puhangutega seotud finantskoormust ja nende tõrje meetmeid;

87. toetab mitme liikmesriigi ühist üleskutset komisjonile kohandada ELi loomataudide vastu võitlemise lähenemisviisi, kasutades võimaluse korral ning olenevalt loomaliigist ja taudist, vaktsineerimist ennetava meetmena paljude muude vahendite hulgas;

88. rõhutab siiski, et vaktsineerimine on veelgi tulemuslikum, kui seda täiendavad bioturvalisuse ja seiremeetmed; rõhutab, et vaktsineerimismeetmeid tuleb kombineerida immuunresistentsusega seotud geneetilise valiku programmidega, eelkõige põlistõugude ja haavatavate piirkondade puhul, et tagada pikaajaline kaitse; toonitab, et selles valdkonnas tehtavaid jõupingutusi tuleb tõhustada ja toetada kättesaadavate ja taskukohaste vaktsiinide, riskitasemele asjakohaselt kohandatud bioturvalisuse meetmete ning mõjutatud põllumajandustootjate täiendava ja sihtotstarbelise rahastamisega kõigis liikmesriikides 2027. aasta järgse ÜPP raames;

89. rõhutab, kui oluline on kooskõlastatud lähenemisviis loomatervisele, mis hõlmab ennetavaid investeeringuid teadusuuringutesse, seiresüsteemidesse, vaktsiinide väljatöötamisse ja ravivõimalustesse, et ohjata nii teadaolevaid kui ka esilekerkivaid taude; tõstab esile DIVA-vaktsiinide (Differentiating Infected from Vaccinated Animals) väljatöötamist – need on vaktsiinid, mis võimaldavad eristada patogeeniga nakatunud ja selle vastu vaktsineeritud loomi; kutsub seetõttu komisjoni üles võtma arvesse uusimaid teadussaavutusi ja vaatama läbi määruse (EL) 2016/429[34], et luua uus tervisestaatuse kategooria „taudivaba, vaktsineeritud“; kutsub komisjoni üles edendama programmi „Euroopa horisont“ kaudu investeeringuid DIVA-vaktsiinide uurimis- ja arendustegevusse ning kiirendama nende kasutuselevõtmist põllumajandustootjate seas;

90. kutsub komisjoni üles suurendama rahalist toetust põllumajandusettevõtete bioturvalisusesse tehtavatele investeeringutele, sealhulgas väljaspool ÜPPd; kutsub komisjoni lisaks üles tugevdama ELi põllumajandussektoris loomatervise meetmeid, koordineerides veterinaarvaktsiinide, uute antigeeni- ja

---

[34] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) (ELT L 84, 31.3.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/429/oj).

diagnostikareagentide ja immunoloogiliste veterinaarravimite uurimist, ühisostmist, varude soetamist ja tarnimist ELi tasandil valmisoleku- ja varajase hoiatamise mehhanismi kaudu ning edendades nende toodete väljatöötamist ELis; kutsub komisjoni üles tagama selle mehhanismi jaoks piisava rahastamise;

91. ärgitab looma strateegilisi varusid, et uute epideemiate korral oleks võimalik kiiremini reageerida; rõhutab tungivat vajadust luua keskne ja ühtlustatud andmepangasüsteem loomade vaktsineerimise registreerimiseks kõigis liikmesriikides; märgib, et selline süsteem tõhustaks jälgitavust ja parandaks taudide seiret, toetaks õigeaegset reageerimist taudipuhangutele ning muudaks ELi loomatervise ja toiduohutuse poliitika üldiselt tulemuslikumaks; märgib, et terviklik vaktsineerimise andmepank hõlbustaks piiriülest koostööd, tagaks ELi standardite järgimise ning annaks väärtuslikku teavet poliitika väljatöötamiseks, teadusuuringuteks ja loomatervise kestlikuks haldamiseks;

92. toetab teadusuuringute tegemist uute tehnoloogialahenduste alal, mis käsitlevad viiruste inaktiveerimist toiduainetes, näiteks kõrgsurvetöötlus, mis on paljutõotav meetod toiduohutuse ja -kvaliteedi säilitamiseks; rõhutab konkreetsete toitumisviiside ja sööda koostise tähtsust teatavate haiguste leviku ennetamisel ning üldise loomatervise ja vastupanuvõime edendamisel;

93. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid toetaksid piirkondlikke ametiasutusi ja teeksid nendega koostööd ning konsulteeriksid põllumajandustootjatega neid haigusi puudutavate ennetus-, vaktsineerimis- ja leevenduskavade väljatöötamisel ja rakendamisel, vältides samal ajal nii palju kui võimalik loomade hukkamist;

94. nõuab tihedamat koostööd ELi, sektori sidusrühmade ja rahvusvaheliste partnerite vahel, et tagada vahendite tulemuslik eraldamine ja teadmiste vahetamine haiguste ohjamise ja ennetamise eesmärgil;

95. kutsub komisjoni üles suurendama likvideerimis- ja tõrjekavade ELi-poolset rahastamist liikmesriikides; soovitab luua terviklikud majandusliku toetuse süsteemid, sealhulgas kogu tarneahelat hõlmavad hüvituskavad, tagamaks, et kõik mõjutatud osalised ja eelkõige loomakasvatajad saavad piisavalt abi; rõhutab, et raskete loomataudide puhangute korral, mis põhjustavad suurt majanduslikku kahju, tuleb ebakindluse vähendamiseks ja majandusliku järjepidevuse säilitamiseks anda rahalist abi kiirendatud korras; kutsub liikmesriike üles lihtsustama toetustaotluste hindamist, kõrvaldama tarbetud haldustakistused ja kehtestama abi väljamaksmise kindlad tähtajad, et aidata põllumajandustootjatel oma tegevust paremini kavandada ja stabiliseerida;

96. väljendab heameelt komisjoni 2025. aasta ÜPP lihtsustamise ja

konkurentsivõime paketis esitatud ettepaneku üle suurendada ÜPP suutlikkust toetada rahaliselt ja operatiivselt põllumajandustootjaid, keda on mõjutanud loodusõnnetused, ebasoodsad kliimaga seotud ilmastikunähtused või loomataudid, kehtestades täiendava kriisimakse, mida liikmesriigid saaksid kasutada maaelu arengu fondide kaudu; on seisukohal, et tulevase ÜPP kaudu tuleb aktiivselt toetada ka põllumajandustootjate suutlikkust tulla toime loomataudide ja epideemiate levikuga, nähes selleks eelkõige kriisiohjevahenditele ja põllumajanduse kriisireservile ette oluliselt suurema eelarve, mille saab kiiresti ja tulemuslikult aktiveerida, et toetada mõjutatud põllumajandustootjaid;

97. kutsub liikmesriike üles seda algatust täiendama, arendades edasi riskijuhtimiskavasid loomataudidega seotud kriisiolukordadeks, sealhulgas hõlbustades juurdepääsu kindlustuskavadele ja ühisfondidele; kutsub komisjoni üles tegema ettepanekut luua uus Euroopa edasikindlustusvahend, mis võimaldab katta uute epideemiatega seotud riske ja tagada, et kõigil põllumajandusettevõtetel on juurdepääs kindlustuslepingutele, et kaitsta end epideemiate tagajärgede eest;

98. kutsub komisjoni üles hindama, kas oleks võimalik luua Euroopa loomatervise fond, et pakkuda taudipuhangute korral kiiret ja õiglast toetust; rõhutab, et mitmesugustest loomataudidest tulenevaid riske silmas pidades on oluline eraldada vahendeid loomade tõuaretusse, et aretada taudide suhtes resistentsemaid tõuge ja tugevdada seeläbi ELi toiduga kindlustatust võimalike loomatervisega seotud kriiside korral;

99. nõuab tungivalt, et komisjon teeks koostööd rahvusvaheliste kaubanduspartneritega, et muuta piirkondlikud kaubanduskeelud ja tunnustatud inaktiveerimismeetodid, näiteks küpsetamine ja pikk laagerdamine, vastuvõetavaks, vähendades sellega tarbetut majanduslikku kahju ELi loomakasvatussektorile;

100. nõuab tungivalt, et komisjon hindaks mõnel konkreetsel juhul bioturvalisuse haldamisel ja loomakasvatustavadel põhineva vahendite sihtotstarbelise kasutamise mehhanismi teostatavust, hinnates selle kohaldatavust rahvusvahelises kontekstis koos ELi kõige usaldusväärsemate kaubanduspartneritega;

101. nõuab tungivalt, et komisjon hindaks metsikute kabiloomade arvu suurenemisest tulenevaid riske ja nende mõju looma- ja rahvatervisele ning bioloogilisele mitmekesisusele; peab sellega seoses vajalikuks rakendada horisontaalseid meetmeid, mille eesmärk on liigset arvukust asjakohaselt ohjata;

Kaubandusaspektid

102. rõhutab, et ELi loomakasvatussektor on eriti haavatav mitmesuguste väliste vapustuste, sealhulgas tervisekriiside, äärmuslike ilmastikunähtuste, hinnavolatiilsuse ja tarneahelate häirete suhtes,

samuti kasvava konkurentsi suhtes kolmandatest riikidest, mille tooted ei vasta alati ELi kõrgetele keskkonna-, loomade heaolu, tervise ja toiduohutuse standarditele, mis selgitab põllumajandustootjate väljendatud muret vastastikkuse puudumise ja ebaausa ülemaailmse konkurentsi pärast; rõhutab seetõttu vajadust tagada rahvusvahelisel turul võrdsed konkurentsitingimused, et kaitsta Euroopa ettevõtjate majanduslikku elujõulisust ja tagada kaubanduslepingutes vastastikused standardid; nõuab seetõttu, et kaubanduslepingute sõlmimisel võetaks arvesse sektori haavatavust;

103. nõuab, et järgmine mitmeaastane finantsraamistik hõlmaks erivahendit, mis võimaldaks anda sihipärast toetust põllumajandussektoritele, sealhulgas loomakasvatussektorile, mis võivad kogeda häireid või vajada kohandusi kehtivate kaubanduslepingute mõju tõttu;

104. juhib tähelepanu asjaolule, et olukorras, kus loomsete saaduste ja eelkõige liha tarbimine ELis parimal juhul stagneerub, kuid üleilmne nõudlus loomsete valkude järele eeldatavasti suureneb, tuleks majanduslikult oluliseks tunnistada eksport ja vajadus tõsta EL üleilmseks liidriks kliima- ja loomasõbralikus põllumajanduses, eksportides üleilmsele turule kestlikkusele üleminekuga seotud teadmisi, tehnoloogiat ja tavasid, tagades samal ajal ELi toidualase sõltumatuse; rõhutab, et see võib aidata edendada teadusuuringuid, innovatsiooni, investeeringuid ja tööhõivet; toonitab sellega seoses, et investeeringud kariloomade kvaliteedi parandamisse ja geneetilisse jälgitavusse on muutumas hädavajalikuks, et rahuldada ülemaailmset nõudlust kõrge toiteväärtusega loomsete saaduste järele;

105. peab kahetsusväärseks asjaolu, et ELi kaubanduspartnerid ei järgi alati ELi kaugeleulatuvaid tervise-, loomade heaolu, keskkonna- ja muid kestlikkusstandardeid ja -eesmärke; väidab, et seetõttu ei konkureeri ELi loomakasvatajad ELi-väliste tootjatega võrdsetel tingimustel rahvusvahelistel turgudel ega ELi siseturul;

106. märgib, et kuigi kogu ELi turule imporditav toit peab vastama lõpptoodete suhtes kohaldatavatele asjakohastele ja rangetele ELi standarditele, mida kohaldatakse olenemata sellest, kas toode on toodetud siseturul või imporditud, ei kehtestata tavaliselt imporditavatele toodetele tootmisnõudeid (millele viidatakse kui töötlemis- ja tootmismeetoditele);

107. väidab, et vastavalt komisjoni järeldustele ELi tervise- ja keskkonnastandardite kohaldamise kohta imporditud põllumajandustoodete ja põllumajanduslike toiduainete suhtes on olemas poliitiline tegutsemisruum, mis võimaldab kohaldada imporditavate toodete töötlemis- ja tootmismeetodite suhtes tervise-, keskkonna- ja loomatervise nõudeid WTO eeskirjadele vastaval viisil; tunnistab, et enne impordile tootmisstandardite kohaldamist tuleb alati teha juhtumipõhine hindamine, nagu on märgitud komisjoni

aruandes;

108. kutsub komisjoni üles tagama suurema sidususe oma kaubandus- ja kestlikkuspoliitika vahel, lisades peegelklauslite abil kõigisse läbiräägitavatesse kaubanduslepingutesse keskkonna-, loomatervise ja loomade heaolu standardite vastastikkuse kõigis tootmisetappides, tagamaks, et ELi standarditele mittevastavaid imporditud tooteid ei lasta ELi turule; kutsub komisjoni üles tagama nõuetekohase ja range impordikontrolli ja tugevdama seda, et kaitsta ELi tootjaid ja tarbijaid;

109. palub komisjonil hästi rahastatud ELi müügiedenduspoliitika tugevdamiseks suurendada ELi põllumajandustoodetele, sealhulgas loomsetele saadustele ettenähtud eelarvet ning jätkuvalt toetada geograafiliste tähiste kasutamist rahvusvahelises kaubanduses, sest see on tugev alus kvaliteedile, jälgitavusele ja maaelu arengule; rõhutab, et loomakasvatussektor annab märkimisväärse osa Euroopa geograafiliste tähistega toodetest, sealhulgas juustud, vorstid, singid ja värske liha, mille valmistamisel kasutatakse põlvkondade jooksul edasi antud oskusteavet ja tootmismeetodeid, mis on tihedalt seotud nende toodete päritolupiirkondadega;

110. toonitab, et kvaliteedimärgised mitte ainult ei tutvusta tootjate tööd, vaid kaitsevad ka traditsioonilisi tavasid, tutvustavad Euroopa gastronoomia mitmekesisust ja aitavad säilitada tootmiskohtade kultuurilist identiteeti; rõhutab lisaks, et selge ja täpne märgistamine on oluline selleks, et parandada toodete jälgitavust ja kaitsta tarbijaid nii välisturgudel kui ELi sees eksitavate turundustavade eest, näiteks n-ö euroopalikult kõlavate või Euroopa nimetustele sarnaste nimetuste kasutamise eest, mis viitavad eksitavalt sellele, nagu oleks tooted ELi või kohalikku päritolu või vastava kvaliteediga;

111. kutsub komisjoni üles veelgi rohkem toetama põllumajandustootjaid nende jõupingutustes järgida ELi standardeid, et vältida konkurentsivõime vähenemist ja sellele järgnevat tootmise üleviimist EList kolmandatesse riikidesse, kus loomade heaolu, tootmise ja sotsiaalsed standardid on madalamad, ning tagama, et tootjatel on juurdepääs rahastamisele, et parandada kariloomade genotüüpi, nii et konkurentsivõimet tugevdatakse pigem kvaliteedi kui kvantiteedi kaudu;

o
o o

112. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.